

איגרת ספרי חסידות

באר

מקדושים

בשלה

מקדושים

מערכת 'פאר מקדושים'

ראש המערכת

הגה"ח מוהר"ר ישראל מנחם אלתר שליט"א

עורך ראשי

הרב משה יהודה קרול

עורך אחראי

הרב טוביה פריינד

חברי ועדת היגוי

הגה"ח רבי יחיאל בויס שליט"א

הגה"ח רבי יוחנן גורארי שליט"א

הגה"ח רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א

הגה"ח רבי מנחם מענדל ויזניצער שליט"א

הגה"ח רבי יעקב דוד וינטרוב שליט"א

הגה"ח רבי יצחק ישעיה וייס שליט"א

הגה"ח רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א

הגה"ח רבי אביגדור מאיר רובינשטיין שליט"א

הגה"ח רבי אברהם מרדכי רושצקי שליט"א

חברי המערכת

הרב דוד סלאנים	הרב חנוך מאיר בינקה
הרב שמחה בונים סלוד	הרב שמחה בונים בויס
הרב ישראל נחום צימרמן	הרב יהושע מנחם בלושטיין
הרב אברהם מרדכי קוזק	הרב אברהם מרדכי ברלינר
הרב יחיאל פנחס קופרברג	הרב משה אריה גומבו
הרב משה יוסף קמינר	הרב שמואל יעקב גליקסברג
הרב יהודה אריה קמפינסקי	הרב יהודה אריה ליב היינה
הרב שמחה בונים קמפינסקי	הרב דוב היישריק
הרב ישראל קרול	הרב אליעזר וינגוט
הרב נחמיה קרול	הרב משה וקסלמן
הרב אברהם שטייר	הרב ישראל טורובר
הרב אליהו אברהם שטרן	הרב מאיר מונטג
הרב שמואל יוסף שטרן	הרב שמחה בונים מורגנשטרן
הרב דוב בער שלמה שפירא	הרב שמחה בונים נאגל
הרב ישראל אליהו שפירא	הרב ישראל סגל

במהדורה זו של 'פאר מקדושים' הושקעה גיעה גדולה ודמים מרובים, תרתי משמע, כדי שהספר יהיה בפאר והדר, נקי ומנופה מכל שגיאה וטעות. לכן על פי דין תורה ולהבדיל ע"פ החוק הבינלאומי אוסרים אנו בכל תוקף כל אופן של הדפסה, צילום והעתקה בלי רשות מפורשת בכתב של המערכת.

ובזה בקשתנו מכל הלומדים והמעיינים, שבאם ימצאו טעות, יואילו בטובם להודיענו, כדי שבעז"ה יתוקן הדבר במהדורות הבאות ובזה יזכו את הרבים ושכרם מרובה מן השמים.

הוצאה לאור ע"י:

'פאר מקדושים'

רח' האדמו"ר מרוז'ין 13, בני ברק

טל: 03-6167334

פקס: 03-5705642

Peer Mikdoshim

13 Ha'admor me'ruzin

Bnei Brak E. Israel

Tel: 972-3-6167334

Fax: 972-3-5705642

6167334@gmail.com

Copyright

כל הזכויות שמורות

ל'אוצר ערכי החסידות'
ע"ר - 580544427 בני ברק

סדר ועימוד:

ישראל רוזן 3136137-053

כריכה ושערים:

שילוב 7680880-052

סֵפֶר
דָּגַל מַחֲנֵה
אֶפְרַיִם

פרשת בשלח

כמו במלחמה צריך להכין כלי מלחמה ולהישועה, כך בעבודת ה' צריך לעשות עצמו כלי לקבל סוד אלוקות שכתוב

וְחַמְשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. יֵשׁ בְּזֶה שְׁנֵי פְרוּשִׁים בְּרִשׁ"י, אֶפֶן אֶחָד שֶׁיֵּצְאוּ מִזֵּינִים, 'סוס מוכן לְמַלְחָמָה וְלֵה' הִישׁוּעָה' (משלי כא, לא), וְאֶחָד שֶׁיֵּצְאוּ אֶחָד מִחֻמְשֵׁים וְכוּ'. וְיֵשׁ לוֹמַר בְּדַרְךְ רָמַז שְׁשָׁנֵי הַפְּרוּשִׁים אִמְתּוֹ וּשְׁנֵיהֶם עֲנִינִים אֶחָד, וְהִנֵּה בְּכָל דְּבַר צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עֲצֻמוֹ כְּלֵי וְהִכְנָה לְאוֹתוֹ דְּבַר, כְּמוֹ 'סוס מוכן לְמַלְחָמָה' הוּא הַכְּלֵי וְהִכְנָה לְבַחֲנִית מַלְחָמָה, וּבְאִמְתּוֹ 'וְלֵה' הִישׁוּעָה', כִּי אִם ה' לֹא יַעֲזֹר לוֹ וְיִשְׁמַר, כְּבָר אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תהלים ס, יג-יד) 'שׂוֹא תְשׁוּעַת אָדָם, בְּאֱלֻקִּים נַעֲשֶׂה חַיִּל וְהוּא יְבוֹס צָרֵינוּ'. וְכֵן הוּא הָעֲנִינִן בְּעִבּוּדַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ הָאָדָם

לַעֲשׂוֹת עֲצֻמוֹ כְּלֵי וְהִכְנָה לְקַבֵּל סוּד אֱלֹהוֹת בְּתוֹכוֹ:

וַיְדוּעַב כִּי בִיציאת מצרים יצאו ישראל מחמשים שערי טמאה לנ' שערי קדשה שהוא סוד החמשים וסוד הנשמה, כי נשמה הוא סוד המחשבה שהוא בחינת 'חשב', ראשי תבות חמשים שערי בינה, וגלה הפתוח לנו הכנתם שעשו שעל ידי זה יצאו מן הטמאות מצרים לסוד הנשמה, על ידי מצוות מעשיות שעשו עצמם כלי, בדם פסח ובדם מילה, כדאיתא בגמרא על פסוק (שמות יב, כא) 'משכו וקחו לכם צאן', 'משכו עצמכם מן העבודה זרה'. וילקחתם אגדת אזוב' (שם, כב) הוא סוד

ע"י מצוות מעשיות של דם פסח ודם מילה יצאו בני' מנ' שערי טומאה לנ' שערי קדושה

ציונים ומקורות

דאפיק יתהון מאינן חילין דמסאבו, ואעיל לון לגו חילין דדכיו, דהיינו חמשין תרעין דסוכלתנו'. ג. תיקו"ז סח: "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (ישעיה מג, ז) 'בראתיו' דא נשמתא קדישא דאיהי עולם המחשבה. וע"ע ספר הפליאה: 'שמעתי אומרים שהמחשבה נקראת נשמה ולא ידעתי למה, שהנשמה נקראת בינה ונשמת שדי תבינם' (איוב לב, יח), ונראה שמן הבינה נאצלת, אמר לו, דע לך אע"פ שהבינה נקראת נשמה, מכל מקום המחשבה היא נשמה לנשמות'. ד. שמו"ר טז, ב: 'אמר לו הקב"ה למשה כל זמן שישראל עובדין לאלהי מצרים לא יגאלו, לך ואמור להן שיניחו מעשיהן הרעים ולכפור בעבודת כוכבים, זה"ד (שמות יב, כא) 'משכו וקחו לכם כלומר משכו ידיכם מעבודת כוכבים וקחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח'.

א. "חמשים" אין חמושים אלא מזויינים וכו' וכה"א (יהושע א, יד) 'ואתם תעברו חמושים', וכן תרגם אונקלוס 'מזוייני' כמו (בראשית יד, יד) 'וירק את חניכיו' 'זוריזו'. ד"א 'חמושים' מחומושים אחד מחמשה יצאו וד' חלקים מתו בשלשת ימי אפילה'. וראה מכילתא בשלח א, יח: 'ד"א וכו' אחד מחמישה, וי"א אחד מחמישים, וי"א אחד מחמש מאות'. ב. עיין זו"ח ח"ב לא. 'ישראל כד הוו במצרים, אסתאבו, ואתטנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו, עד דהוו שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא. וקוב"ה אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין, ועוד דאעיל יתהון במ"ט תרעי דסוכלתנו לקבליהון. מה דלא אתני עם אברהם, אלא לאפקותהון ממצרים, והוא עביד טיבותיה וחסדיה עמהון, ובגין כך תשכח באורייתא חמשין זמנין יציאת מצרים, לאחזאה לכל בני עלמא חסדא דעבד קב"ה עם ישראל,

עצמם פלי והכנה בעשיות המצוות פנ"ל לקבל אור הנשמה לעלות משם בסוד הנשמה שהוא סוד המחשבה בחינת 'חשב' ראשי תבות ח' משים ש' ערי בינה, והמשכיל יבין:

בחינת התקשרות", וטבלתם בדם אשר בסף הוא סוד סוף, והינו לקשר סוף ואחרית בראשית, וסוד 'משקוף ושת' מזוהת' הם בחינת האמונה, והם בחינת חיים שהוא ענין 'מזוהת' 'זו מות', ובבחינת עשיות המצוות האלו עשו עצמם פלי והמשיכו עצמם מן עבודה זרה לבחינת יחודי אלקים, כדי שיוכלו לעלות ממצרים לסוד חמשים, שהוא לקבל הנשמה פנ"ל:

והוא ענין הב' פרושים, פרוש אחד הינו שיצאו אחד מחמשים, רצה לומר שעלו ממצרים בסוד אור החמשים שהוא הנשמה, והפרוש השני הוא שהיו מזינים, רצה לומר מהיכן זכו לזה, על ידי שעשו

כשיהיה יחוד י'
ראשונה של
הוי' עם יו"ד
אחרונה של
אדני' תהיה
גאולה שלימה

ובני ישראל יצאים ביד רמה. ותרגומו וובני ישראל נפקין בריש גלי'. יש לפרש בזה על דרך ששמעתי מן אדוני אבי זמני זל"ה על 'תן במדבר הר', הינו שהוא תפלה להשם יתברך שיתן 'הר', הינו הרי"ש שהוא חכמה", על דרך (תהלים קיא, י) 'ראשית חכמה', 'במדבר' הינו בדבור, רצה לומר שיהיה יחוד דבור שהוא מלכות סוף כל המדרגות, עם חכמה'.

◆ ציונים ומקורות ◆

י. עיין פרדס רימונים שער מהות ההנהגה פכ"א: 'שאינן יחוד תפארת עם המלכות אלא בהיות המלכות מקבלת מחכמה ואז מתיחדים'. וע"ע לעיל פר' חיי שרה ד"ה וזה: 'וזה יש לפרש (מלכים א א, א) 'והמלך דוד זקן בא בימים' פירוש, כי מלכות הנקרא מלכות בית דוד כשהוא קשור בחכמה ויראה שהוא בחינת זקן, 'בא בימים' היינו על ידי המידות שהצדיקים מעלים מידת מלכות לאתר דאתגזרת על ידי מידותיהם שממשיכים בהם חכמה כנ"ל, ואז 'ויכסוהו בבגדים' פירוש כשזוכה לזה שנעשה יחוד מלכות עם המידות על ידי החכמה, אז יתפרדו כל פועלי און ואין להם שום שליטה על האדם, וזהו 'ויכסוהו' כשהיצר הרע רוצה לכסות ולהסתיר השי"ת ממנו שלא יזכור בה' רק ישכחוהו, 'בבגדים' היינו לשון בגידה שיהיה בוגד ח"ו בה', 'ולא יחם לו' היינו שאינו יכול לחמם אותו בשום דבר, כי אין לו שום תענוג שיהיו לבושין להתלבש ח"ו בבגידות וחטאים כי יתפרדו כל פועלי און, וזהו 'ויבקשו למלך נערה בתולה' כי על ידי המתקת הדינים נעשה נערה לבוא אל המלך, והמשכיל יבין'.

ה. עיין ספר גבורות ישראל דרוש חג הפסח ד"ה ולקחתם: 'ולקחתם אגודת אזור וטבלתם בדם אשר בסף' וגו' (שמות יב, כב) כי האגודה אגוד הבורא בכנסת ישראל וכו' והסף הוא הסוף דרגין, ולוקחין מדמו שבכלי כמו שאמרו (סנהדרין כב) 'אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי', ונתנה בג' אבות, והבן'. ו. תיקו"ז כה. 'ודא רוא דמזוזה דאתמר בה (דברים ו, ט) 'וכתבתם על מזוזת ביתך' 'מזוזת' כתיב 'זו מות'. וע"ע תיקו"ז סו. ז. זמירות ליום שבת בזמר 'דרור יקרא'. ח. 'זו"ח תיקונים צג. 'רי"ש איהו חכמה 'ראשית חכמה'. וע"ע ישרש יעקב ערך הר: 'הר רומז על חכמה שהוא הגבוה שבספירות, 'הר' בא"ת ב"ש גימטריא ג' פעמים 'אל', שהוא סוד החכמה, 'אל' נהירו דחכמתא (וזהר ח"א צד), גם גימטריא 'היסוד דאבא', 'הר' גימטריא 'זהו חכמה אבא עלאה' וד' כוללים'. ט. תיקו"ז יז. 'מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה'. וע"ע ספר הליקוטים להאריז"ל פר' אמור ד"ה ולרמוז: 'ולפי שהם לצורך המלכות כי פרצוף המלכות הוא מנצח הוד יסוד, נכללים שלשתם בפה בסוד הדיבור שהיא מלכות'.

וְזָהוּ יַחֲדוּד יו"ד רֵאשׁוֹנָה שֶׁל הַיּוֹי"ה עִם יו"ד אַחֲרוֹנָה שֶׁל אֲדֹנָיִי, וְזָהוּ סוֹף מַעֲשֵׂה הַיָּנוּ יו"ד שֶׁל אֲדֹנָיִי, יַתְיַחַד בְּמַחֲשָׁבָה תַּחֲלָה שֶׁהוּא יו"ד רֵאשׁוֹנָה שֶׁל הַיּוֹי"ה, וְאֵז יְהִי גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה: וְזָהוּ שְׁמֵרְמֵז הַפְּסוּק, 'וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים' הַיָּנוּ מִן הַגְּלוּת, 'בְּיַד רָמָה' הַיָּנוּ בְּיו"ד רָמָה, כְּמוֹ שְׁאִיתָא (תיקו"ז ז:): "בְּכֹנֶנֶת פּוֹתַח אֶת יָדְךָ" (תהלים קמה, טז) 'אֵל תִּקְרֵי יָדְךָ' אֵלָּא 'יּוֹדֵיךָ', כֵּן נִמְי יֵשׁ לּוֹמֵר אֵל תִּקְרֵי 'בְּיַד' רָמָה אֵלָּא 'בְּיו"ד' רָמָה, הַיָּנוּ שֶׁהַיּו"ד אַחֲרוֹנָה שֶׁל אֲדֹנָיִי יַתְרוּמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיַתְיַחַד לְיו"ד רֵאשׁוֹנָה שֶׁל הַיּוֹי"ה בְּרוּךְ הוּא וְאֵז יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא.

וְזָהוּ שְׁרֵמֵז גַּם כֵּן הַתְּרַגּוּם 'בְּרִישׁ גְּלִי', הַיָּנוּ 'שְׁהַרִי"ש' שֶׁהוּא חֲכָמָה 'יִתְגַּלָּה' אֵל הַדְּבִוּר שֶׁהוּא מְלָכוּת, וְהוּא יַחֲדוּ הַשְּׁתֵי יוֹדֵי"ן שֶׁל הַיּוֹי"ה אֲדֹנָיִי כְּנָל, וְהֵבֵן:

כשיוכלו בני לומר שירה כמש"ר ושאר צדיקים או יצאו מהגלות

או יאמר 'בְּרִישׁ גְּלִי' הַיָּנוּ 'בְּשִׁיר גְּלִי', רְצָה לּוֹמֵר כְּשִׁיתְגַּלָּה שְׁיִוְכְלוּ לּוֹמֵר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁירָה כְּמוֹ מַשֶּׂה רַבְּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם וְשָׂאֵר הַצְּדִיקִים שְׁאָמְרוּ שִׁירָה אֵז 'וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים' מִן הַגְּלוּת, וְהֵבֵן:

כשיתגלה ספר הוזה"ק או יצאו מן הגלות

או יאמר 'בְּרִישׁ גְּלִי', עַל הַרְךָ דְּאִיתָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ (ח"ב קכד:), בְּסַפְרָא דְּאִי יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא, וְעֵינֵי שְׁס"י

◆ ציונים ומקורות ◆

כי תשא ד"ה או יאמר: 'ואז 'עשרים גרה השקל' (שמות ל, יג) שיתיחד קודשא בריך הוא ושכינתא בשם הוי"ה ואדנ"י המשולבים יאהדונה"י שנעשה יו"ד בראש ויו"ד בסוף, וימתקו כל הגבורות הנרמזים במלת 'גרה' כאמור שהוא מספר יצחק בשני יודי"ן הללו שהם עשרים חושבן כתר ששם כל הגבורות נמתקים בשורשן. יב. עיין זו"ח לד: 'פעולה דהאי כח לאו איהי אלא במעשה, דאיהי 'פועל' אדנ"י, ודא איהו מהכח אל הפועל'. יג. עיין תיקו"ז יג: "בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה" (שמות לא, ג), 'בחכמה' דא י', 'בתבונה' דא ה', 'ובדעת' דא ו', 'ובכל מלאכה' דא ה'. וע"ע תיקו"ז סא: 'זכר אית בישראל משכילים בחכמה דאיהי י' מחשבה עלאה, ידעין לזרקא לה להאי אבנא דאיהי בת יחידה, להווא אתר דאתגורת, בגין דברתא באבא אתעבידת, הדא הוא דכתיב (משלי ג, יט) 'ה' בחכמה יסד ארץ', בחכמה דאיהו אבא יסד ברתא דאיהי ארץ הדום רגליו'. יד. 'כתיב (תהלים קמה, טז) 'פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון' ואוקמוהו אל תקרי ירך אלא יודי"ך ואינון י"י מן יאהדונה"י. טו. זוה"ק ח"ב קכד: 'ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו

יא. עיין זוה"ק ח"ג רנח. 'רזא דאת כ', י' י', דאיהו י' מן יאהדונה"י, 'עשרה עשרה הכף בשקל הקדש' (במדבר ז, פו), כ' מן כתר כלילא מעשר ספיראן, כלילן מעילא לתתא, ומעשר ספיראן מתתא לעילא'. וע"ע פי' הרמ"ק לספר יצירה פ"א: 'או ירצה סוד 'אמן' צ"א, היינו סוד יאהדונה"י שהוא י' בראש וי' בסוף התפשטות האור מאין סוף על ידי הכתר ביו"ד שבחכמה ובה"א שבבינה ובשית ספירן ובמלכות, והיא יו"ד תתאה שבשם אדנ"י ומינה אתפשט נהוריה מתתא לעילא כדפיר' בתיקונים'. וע"ע פרדס רימונים שער אין סוף הוא הכתר פ"ד: 'וטעם אמרו א'ל מ'לך נ'אמן. נוכל לומר כי ר"ת 'אמן'. ו'אמן' עולה צ"א, כמנין יאהדונה"י. וכן פי' הרשב"י ע"ה פעמים הרבה. וקצת מבעלי החכמה ייחסו שם זה לא"ס, לא מפני שא"ס מקבל שם ח"ו, אלא מפני ששם זה מורה על הייחוד והחיבור לספירות שיש על ידי התפארת והמלכות ממטה למעלה ומלמעלה למטה. כי שם בן ארבע כולל כל הספי' מלמעלה למטה, ואדנ"י הוא כולל עשר ספי' ממטה למעלה. וזהו י' בראש וזהו י' בסוף כמו שנרחיב הביאור בשער התהפכות האור בס"ד'. וע"ע באר מים חיים פר'

סֵפֶר

נְעִם
אֱלִימֶלֶךְ

פרשת בשלח

מי שאינו עוזב את חטאיו לגמרי אין נח"ר לפניו ית' כי הוא קרוב לחזור לסורו

וַיְהִי בַשַּׁלַּח פָּרַעַה אֶת הָעָם. נִרְאָה לְפָרֶשׁ, דִּהְיָה 'פָּרַעַה' הַנִּקְרָא יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת 'הַעֲרָף' שֶׁמִּקְשֶׁה עֲרַפּוֹ שֶׁל אָדָם^א. וְהָיָה לְפַעֲמִים יִתְעוֹרֵר אָדָם בְּתִשׁוּבָה, וּמִתְחַרֵּט עַל מַה שֶׁעָשָׂה וּמוֹדָה וְעוֹזֵב אֶת חַטָּאָיו. וְזֶהוּ בַשַּׁלַּח פָּרַעַה', פָּרוּשׁ שֶׁשְּׁלַחוּ מִחַטָּאָיו, 'אֶת הָעָם', רָמְזוּ לְפִשׁוּטֵי עָם^ב, 'וְלֹא נָחַם אֱלֹקִים', פָּרוּשׁ אֵף עַל פִּי כֵן אֵין הַנְּחָה לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ שָׁמוּ, וְאֵין נִחָמָה לְפָנָיו עַל עוֹזְבוֹ אֶת חַטָּאָיו, מִחַמַּת שְׁאוּחַז אֶת הַחֶבֶל בְּשָׁנֵי רִאשִׁין, שֶׁאֵף עַל פִּי שְׁאוּחַז בְּמִדּוֹת טוֹבוֹת, אֵינָם בְּשִׁלְמוֹת. וְזֶהוּ דִרְךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים', רָמְזוּ שֶׁמִּצִּינּוֹ שֶׁהַפְּלִשְׁתִּים הָיוּ בְּדִרְךְ אֶרֶץ קָצֵת יוֹתֵר מִשְּׂאָר אוֹמוֹת, שֶׁהָיוּ מְקַרְבִּים אֶת יִצְחָק, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אַבְיִמְלֵךְ (בְּרֵאשִׁית כ, טו) 'הֲנִי אֲרִצִּי לְפָנֶיךָ כּו', וְאֵף עַל פִּי כֵן נֶאֱמַר (שם כו, יד) 'וַיִּקְנְאוּ אוֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים', שֶׁלֹּא הָיוּ טוֹבְתָם בְּשִׁלְמוֹת, כְּמוֹ כֵן זֶה הָעוֹזֵב אֶת חַטָּאָיו וְאֵינוֹ עוֹזֵבם לְגַמְרֵי, 'כִּי קָרוֹב הוּא', פָּרוּשׁ כִּי הָאָדָם הַזֶּה

הוא קרוב לחזור לסורו, 'כִּי אָמַר אֱלֹקִים פֶּן יִנָּחַם הָעָם בְּרֵאוֹתָם מִלַּחְמָה', רָצָה לוֹמַר כִּי אֲשֶׁר יָקוּם עֲלֵיהֶם מִלַּחְמָה הַיֵּצֵר הָרַע, 'וְשָׁבוּ מִצְרַיִמָה', פָּרוּשׁ יִשׁוּבוּ אֶל הַמִּצְרַיִם^ג, דִּהְיָנוּ לְסוּרָם הַרְאֵנוּ לְגַמְרֵי:

וַיִּפֹּב אֱלֹקִים דִּרְךְ הַמִּדְבָּר יָם סוּף', פָּרוּשׁ הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּרַב רַחֲמָיו הוּא פּוֹעֵל סְבוֹת לְהַסֵּב אֶת הָעָם לְדִרְכוֹ הַטּוֹב, 'דִּרְךְ הַמִּדְבָּר', הֵינּוּ עַל יְדֵי הַתְּבוּדוֹת כְּמִדְבָּר, 'יָם סוּף', פָּרוּשׁ וְגַם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָא יָם^ד:

וַיַּחְמֹשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם', פָּרוּשׁ אֲבָל הַצְּדִיקִים הַגְּמוּרִים הַמְּכַנִּים בְּשֵׁם 'יִשְׂרָאֵל'^ה, עוֹלָם מִמִּצְרַיִם בְּכָלֵי זֵינָן מְזַיְנִים שֶׁלֹּא יִשְׁלַט בָּהֶם הַיֵּצֵר הָרַע. 'וַיִּקַּח מִשֶּׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף', רָמְזוּ עַל הַצְּדִיק הַגָּדוֹל הַנִּקְרָא בְּשֵׁם 'מִשֶּׁה'^ו, הוּא לָקַח לְעֲצָמוֹ הַמְּדָה שֶׁל יוֹסֵף, דִּהְיָנוּ שֶׁמִּחֲזִיק עֲצָמוֹ בְּחִזּוֹק וְעֲצָמוֹת בְּעִבּוּדַת הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ, 'עֲצָמוֹת' לְשׁוֹן חִזּוֹק, וְקָל לְהַבִּין:

ע"י התורה והתבודדות יכול לחזור לדרך הטוב

הצדיק הגמור מחזק עצמו עד שאין היצה"ר יכול לשלוט עליו

ציונים ומקורות

הערה ב. וע"ע זוה"ק ח"ב קעה: דתאנא יעקב תתאה, ישראל עלאה, יעקב לאו שלימותא, ישראל שלימותא דכולא. וע"ע לעיל פר' שמות ד"ה ואלה שמות: 'שהצדיק הגדול וכו' והמה עמודי עולם הנקראים בשם 'ישראל'. ו. עיין להלן פר' חקת ד"ה וזהו על כן: 'משה רמז לצדיק המכונה בשם משה על דרך שמצינו בגמרא (שבת קא): 'משה שפיר קאמרת'.

א. עיין שער הפסוקים פר' וישב ד"ה להיות כי שר המשקים: 'פרעה, שהיא הקליפה הגדולה, הכוללת כל בחינת העורף'. ב. עיין זוה"ק ח"ג קכה. 'לו עמי שומע לי, ישראל' וגו' (תהלים פא, יד), בתר דאמר עמי, אמאי קאמר ישראל, אלא עמי, עמי הארץ, ישראל, תלמידי חכמים'. ג. עיין לעיל פר' שמות ד"ה והנה יש צדיק ובהערה שם. ד. זוה"ק ח"ג רנה. ה. עיין לעיל

הצדיק שמלוה את חברו לדרך הוא לו לתועלת ולשמירה משא"כ איש עצוב מפסיקו מקדושתו

או יאמר ויהי בשלח כו' דאיתא בגמרא (עירובין נד.) 'ההולך בדרך ואין עמו לוויה יעסק בתורה' ולכאורה, הלא בלאו הכי הוא מחיב תמיד לעסק בתורה, כמאמר התנא (אבות פ"ג מ"ד) 'המהלך בדרך ומפנה לבו כו'. ונראה לי לתן טעם למצות לוויה, כשהצדיק מלווה את חברו הם מתקשרים זה בזה בקדשתם ונעשים כאחד, וקדשתו של זה הצדיק העוסק בתורה בביתו, הוא משמר את חברו בדרך, כאלו הוא עצמו עוסק בתורה, מחמת התקשרותם. אבל מי שאין עמו לוויה, צריך בעצמו לעסק בתורה. זה הוא כשהצדיק הוא המלווה, אבל אם הוא איש נעצב וריקן, אין תועלת לזה במה שזה מלווהו, ואדרבה הוא מכניס בו עצבותו ומפסיקו יותר מקדשתו שיש בו:

הוא, רצה לומר זה קאי אפרעה, מחמת שעטה מקרוב הלך פרעה מאצלם, והיה עדין רשם עצבותו בהם, ולכן ויסב כו', וקל להבין:

ויקח משה את עצמות יוסף כי השביע השביע את בני ישראל כו'. כי הנה רבותינו ז"ל אמרו בגמרא (סוטה לו:) 'ויבא הביתה לעשות מלאכתו' (בראשית לט, יא) חד אמר כו' וחד אמר לעשות צרכיו ממש נכנס אלא שראה דמות דיוקנו של אביו כו'. והדבר תמוה, הלא חוש השכל אינו כף, שכשאתם רוצה לעשות עברה ח"ו, וכי יזכה להיות לו מדרגת הראיה כזה, הלא צריך לזה קדשה ופרישות גדול, ואיך שיהי שאם הוא הלך ח"ו לעשות צרכיו שיזכה לראיה כזאת לראות את אביו. ועוד תמיה גדולה, וכי יוסף הצדיק יסוד עולם שבזכותו אנו חיים וקיימים בגלות המר הזה, לומר עליו שח"ו ירצה לעשות כזאת:

כיון שפרעה שלח את ישראל הפסיק מקדושתם והכניס בהם עצבות

וזהו ויהי בשלח פרעה, רצה לומר מחמת שפרעה שלח את ישראל מחמת הצרות שנגעו בו, 'דכל מקום שנאמר ויהי אינו אלא צרה' (מגילה י:), ומחמת זה הכניס את ישראל גם כן בעצבות, * ולכן 'לא נחם אלקים' כו', כי אם לא היה פרעה מלווה אותם, היה השם יתברך מוליכם 'דרך ארץ פלשתים', כי קדשתם היה משמרת אותם, אבל מחמת פרעה שהפסיקם מקדשתם בעצבותו, לא רצה השם יתברך להוליכם 'דרך ארץ פלשתים', כי קרוב

אלא נראה שאמת הדבר כן הוא, שאבות הקדושים היו כל אחד ואחד על מדרגתו כנודע, אברהם בחסד יצחק בגבורה יעקב בתפארת. והנה יעקב אבינו עליו השלום היה עובד השם יתברך במדתו שהוא תפארת, וכל דבר שהיה רואה או שומע או עושה ואוכל לקח ממנו התפארות להבורא ברוך הוא,

יעקב שמדתו תפארת כל דבר שראה או שמע לקח ממנו התפארות לבורא ב"ה

◆ ציונים ומקורות ◆

צער'. וע"ע זוה"ק ח"ג רלא. 'בכל אתר דכתיב 'ויהי' איהו צער 'ויהי בימי' צער ודאי'. וע"ע תיקו"ז עד. ט. עיין תיקו"ז חדש ספרא תנינא: 'דאברהם וכו' במידת חסד ויצחק במידת גבורה

ז. 'המהלך בדרך יחידי והמפנה לבו לבטלה, הרי זה מתחייב בנפשו'. ה. 'אמר רבי לוי ואיתימא רבי יונתן דבר זה מסורת בידינו מאנשי כנסת הגדולה כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון

לְמַשָּׁל, אִם הָיָה אוֹכֵל אֵיזָה דָבָר הַטּוֹב
 לַחֵיף, חָשַׁב בְּדַעְתּוֹ זֶה הַמֵּאֲכָל הוּא
 נִבְרָא, וּמִי נִתֵּן טַעַם הַטּוֹב בְּזֶה הַמֵּאֲכָל,
 הֲלֹא הַבוֹרָא בְרוּךְ הוּא, וְאִם זֶה הַמֵּאֲכָל
 הוּא כָּל כֶּף טוֹב טַעַם, הֲלֹא בּוֹדְאֵי שְׁכָל
 טוֹב הַטַּעַם הוּא בְבוֹרָא בְרוּךְ הוּא יִתְבַּרְךָ
 שְׁמוֹ אֵין קֶץ וְתַכְלִית, וְכֵן הוּא חוֹשֵׁב
 בְּכָל דָּבָר:

וּבְזֶה הוּא מוֹבֵן הַפְּסוּק וַיִּשְׁק יַעֲקֹב
 לְרַחֲלִי (בראשית כט, יא) גַּם הוּא
 תְּמוּנָה שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם יַעֲשֶׂה
 כְּזֹאת. אֲלֹא הַפְּרוּשׁ הוּא כֵּן פֶּאֶשֶׁר כְּתַבְנוּ,
 שְׁכָל דָּבָר הַטּוֹב שְׂרָאָה יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלְיוֹ
 הַשְּׁלוֹם, בֶּא מִכַּח דָּבָר הַהוּא אֶל הַדְּבָקוֹת
 יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ וַיִּתְעַלֶּה, וּבְכֵאֵן שְׂרָאָה אֶת
 רַחֲלִי שֶׁהִיָּתָה יִפֶּת תֹּאֵר עַד מְאֹד, הַדְּבִיק
 עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרְךָ עַל יָדָהּ כַּנִּל. וְזֶהוּ
 הַפְּרוּשׁ וַיִּשְׁק יַעֲקֹב לְרַחֲלִי, שֶׁהַדְּבָקוֹת
 נִקְרָא נְשִׁיקָה, הַתְּדַבְּקוֹת רוּחוֹ בְרוּחוֹ,
 וּמִלַּת 'לְרַחֲלִי', כְּמוֹ בַשְּׁבִיל רַחֲלִי:

וַיִּזְכֹּר הַצְּדִיק הָיָה רוּצָה לְהִתְנַהֵג עֲצָמוֹ
 בְּמִדַּת אָבִיו, וְזֶהוּ 'לַעֲשׂוֹת צְרָכָיו',
 דְּהֵינּוּ לְרֹאוּתָהּ בְּלִבָּד, וְאִם תֹּאמַר הָאֵיךְ
 הַכְּנִיס עֲצָמוֹ בְּסִכְנָה גְּדוֹלָה כְּזוֹ, שְׁמָא
 יִפְשֵׁל חַי, הַתְּרוּץ הוּא לְהוֹצִיא אֶת
 הַקְּדוּשָׁה מִבֵּין הַקְּלָפוֹת עֲשֶׂה זֹאת
 כְּדִלְקָמֶן, וְלֹא כְּוֵן רַק לְרֹאוּתָהּ, שְׁעַל יְדֵי

כשראה יעקב את רחל שהיתה יפת תואר בא מזה לדביקות בשמו ית'

יוסף התכוון לראותה רק כדי לבוא לדביקות בבורא ית' וע"ז הוציא הקדושה מהטובא

זֶה יָבֵא לְדְבָקוֹת בְּבוֹרָא יִתְבַּרְךָ כַּנִּל,
 וְהַפְּעִיל בְּאַמַּת פְּעַלְתּוֹ שְׁבֵא לְדְבָקוֹת
 גְּדוֹל. וְזֶהוּ יִרְאָה דְמוּת דְיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו,
 רָצָה לוֹמַר שְׁבֵא לְמִדְרַגְתּוֹ שֶׁל אָבִיו
 כַּנִּל, וְכֹאשֶׁר פֶּעַל יוֹסֵף הַצְּדִיק זֶה וְעֲשֶׂה
 הַמְּתַקֵּת הַדֵּינִים מְאֹד^י, כִּי הוֹצִיא יָקָר
 מְזוּלָל עַל יְדֵי מַחְשַׁבְתּוֹ הַטְּהוֹרָה
 וּדְבָקוֹתוֹ, וְעָקַר מַחְשַׁבְתּוֹ הָיָה בְּזֶה כְּדֵי
 לְהִבִּיא הַגְּאוּלָּה לְיִשְׂרָאֵל, לְהוֹצִיא
 הַקְּדוּשָׁה מִהַטְּמָאָה:

וְזֶה הוּא כָּלֵל גְּדוֹל, כְּשֶׁרוּצָה צְדִיק
 לַעֲשׂוֹת טוֹבָה לְאֵיזָה אִישׁ, אֲזַי צְרִיךְ
 מִקְדָּם לְהַכְנִיס בְּמִקְבָּל הַטּוֹבָה אֲמוּנָה,
 שֶׁיֵּאֱמִין בְּזֶה שֶׁיְהִיָּה לוֹ טוֹבָה עַל יְדֵי זֶה
 הַצְּדִיק. וְזֶהוּ פְרוּשׁ כִּי הַשְּׁבַע הַשְּׁבִיעַ כּוֹ
 לְאֹמַר פְּקוּד' כּוֹ, מִלַּת 'לְאֹמַר' אֵינוֹ מוֹבֵן,
 אֲךָ הַפְּרוּשׁ הוּא, כִּי הַשְּׁבַע מְלִשׁוֹן
 שְׂבִיעָה, רָצָה לוֹמַר שֶׁהוּא הַכְּנִיס בְּהֵם
 אֲמוּנָה כָּל כֶּף, עַד שֶׁהָיוּ שְׂבָעִים וְרַגִּיל
 בְּפִיהֶם מְאֹד, וְאָמְרוּ זֶה לְזֶה 'פְּקוּד' פְּקוּד'
 כּוֹ וְזֶהוּ 'לְאֹמַר', וַיְדוּעַ כִּי הַדֵּינִים הֵם
 נִקְרָאִים עֲצָם הַקְּשָׁה^{יב}, וְכִשְׁמַמְתִּיקִים אֶת
 הַדֵּינִים הֵם עֲצָמָם מְסִיעִים אֶל הַרְחָמִים
 וְאֶל הַחֲסָדִים. וְזֶהוּ פְרוּשׁ הַגְּמָרָא (חולין
 צח:)^{יג} עֲצָמוֹת הָאֶסוּר מְצִטְרְפִים עִם הַהֲתַר
 לְבַטֵּל אֶסוּר, פְּרוּשׁ עַל יְדֵי הַבְּטוּל אֲזַי
 יוֹמְתִיקוּ הַדֵּינִים, וְהֵם מְצִטְרְפִים אֶל

כשהצדיק רוצה לעשות טובה לאיש צריך שהוא יאמין שיהיה לו טובה ע"י הצדיק

◆ ציונים ומקורות ◆

נכוחים שפתים ישק, הלא הוא בסוף דבק בגבולי החכמה ההיא, ומעלת הדבקות הזוה היא מיתת נשיקה שהוא הדבקות בשם הנכבד. וע"ע זוה"ק ח"ב קמו: יא. עיין מאור עינים פר' ואתחנן ד"ה וכל זה. יב. ספר הליקוטים להאריז"ל פר' ויצא ד"ה הנה כאן זכה יעקב: דינין תקיפין, בסוד עצם קשה מאד שהוא לז'. יג. עיין בית יוסף יו"ד סי' צט, א.

ויעקב במידת תפארת'. י. עיין רבנו בחיי פר' אמור כא, א: 'שפתים ישק וכו' (משלי כד, כו) לשון ישק לפי שהנשיקה דבקות גופני בא המשל על דבקות שכלי, כלשון ישקני מנשיקות פיהו (שה"ש א, ב), ומלת שפתים מלשון שפת הנהר שענינו גבול, וביאור הכתוב כי החכם המתבונן בעיקרי החכמה העליונה שאין מחשבתו נפרדת ממנה לעולם והוא המשיב בה לכל שואל דברים

סֵפֶר
מֵאוֹר
עֵינַיִם

פְּרַשַׁת בְּשַׁלַּח

וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגוֹי' א.
בגמרא דראש השנה (כט.) וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה וכו'.^ב ולכאורה אפתי הקשיא במקומה עומדת וכי ידיו של משה וכו', כיון שהפל תלוי בישראל אם מסתכלין כלפי מעלה, ולמה הזכיר בפסוק על שם משה שנאמר 'כאשר ירים משה' וגו', וכי ידיו של משה וכו', הלא ההסתכלות של ישראל כלפי מעלה הן העושות מלחמה:

אָמְנָם כֵּן נוֹדַע בְּאֵמַת שְׁהִיּוֹת עֶקֶר עבודות האדם ליוצרו הוא בדעת, שעל ידי שידע ויבין וישפיל את הבורא באמת, יעבדנו, כמו שאמר הפתוב (דה"א כח, ט) 'דע את אלהי אביך ועבדהו', והדעת מתחלק לאהבה ויראה, שבידיעתו ידיעה שלמה את השם יתברך הוא אוהב אותו וירא מפניו לשמע בקולו ולשמור מצותיו:

עיקר עבודת ה'
היא בדעת
והדעת מביאה
לאהבת ויראת
ה'

והנה אהבה ויראה הם הנקרא ידים^ג
וזרועות עולם. וזה ידוע
ומפרסם ש'משה רבנו עליו השלום היה
הדעת של כל ישראל. וזהו 'כאשר ירים
משה' גו', שהוא הדעת של כל ישראל,
שעל ידי הדעת מרים ידו שהם אהבה
ויראה כאמור שהם נקרא זרועות עולם,
ואז על ידי זה מסתכלין ישראל כלפי
מעלה, כיון שהדעת שלהם עם בחינת
אהבה ויראה נתרומם, ולכן 'גבר ישראל',
וכן להפך 'וכאשר יניח' גו', ואם כן
נמצא שההסתכלות של ישראל כלפי
מעלה או למטה הוא עצם בחינת הרמת
ידי משה או הנחתם כמבאר:

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה קח צנצנת אחת
ותן שמה מלא העומר מן והנח
אתו למשמרת לדורותיכם. למען יראו את
הלחם וגו'. והוא תמה, למה צוה השם
יתברך שיראו את הלחם, ומה לו בזה אם
יראו דורות הבאים את זה או לא:

◆ ציונים ומקורות ◆

הדרועין חסד וגבורה'. ד. עיין פרדס רימונים
שער ערכי הכינויים פ"ז ערך זרועות עולם.
ה. עיין פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א.
ו. ויאמר משה זה הדבר אשר ציוה ה' מלוא
העומר ממנו למשמרת לדורותיכם למען יראו
את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר בהוציא
אתכם מארץ מצרים. ויאמר משה אל אהרן קח
צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו
לפני ה' למשמרת לדורותיכם.

א. 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל
וכאשר יניח ידו וגבר עמלק'. ב. וכי ידיו של
משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא
לומר לך כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי
מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו
מתגברים, ואם לאו היו נופלים'. ג. עיין תיקון
יז. 'חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא'.
וע"ע עבודת ישראל פר' שמיני ד"ה והנה דרך:
'והנה נודע כי אהבה ויראה נקראים ידין שהם

הרמת ידי
משה היינו
התרוממות
הדעת עם בחי'
אהבה ויראה

פרנסת כל אחד מישראל היא ע"י השכינה המתלבשת בתוך סיבת פרנסתו

אָמַנְם הֵן אָמַת נוֹדַע מֵה שְׁאָמַר הַכְּתוּב (משלי לא, יד) 'מִמְרַחֵק תָּבִיא לַחֲמָה', וְהוּא עֲנִין כִּי הַשְּׂכִינָה כְּבִיכּוֹל מִצְמִצְמֵת אֶת עֲצָמָהּ לְתַן מְזוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי אֵיזָה סִבָּה מֵהַסְּבוֹת, וְהַשְּׂכִינָה כְּבִיכּוֹל מֵתְלַבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הַסִּבָּה לְזוֹן וּלְפָרְנִס כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי מְזוֹנוֹ וְטַבְּעוֹ, וְזֶהוּ 'מְזוֹנֵי לָאוּ בְּזָכוֹתָא תְּלִיא מְלִתָּא אֲלָא בִּמְזֻלָּא' תְּלִיא מְלִתָּא' (מו"ק כח.) וְהוּא 'מְזֻל אֶל־ף' עֲלָאָה' שֶׁהַשְּׂכִינָה מֵתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ לְזוֹן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל:

וְזֶהוּ 'אֵל תִּלְחַם לָחֵם רַע עֵינִי' (משלי כג, ו), כִּי בְּאֶמַת הַלָּחֵם יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם מִמְקוֹם קָדוֹשׁ כְּאָמֹר עַל יְדֵי הַתְּלַבְּשׁוֹת הַשְּׂכִינָה בְּסִבָּה מִן הַסְּבוֹת, וְהִנֵּה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (זוה"ק ח"ג רעב.) 'שְׁעַת אֲכִילָה שְׁעַת מְלַחְמָה', שְׁצַרְיָךְ לְהִלָּחֵם עִם הַיֵּצֵר הָרַע בְּשְׁעַת אֲכִילָה, וְכִמּוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (גיטין ע.) 'סְעֵדָה שֶׁהִנְאָתָךְ מִמְּנָה מִשְׁךְ יָדֶיךָ מִמְּנָה', וְהִנֵּה כְּשֶׁבָא הַמְּזוֹן לְאָדָם מֵהַשֶּׁם יִתְבַּרְךְ בְּעֲצָמוֹ עַל יְדֵי אֵיזָה סִבָּה שִׁיזְדַּמֵּן לוֹ שְׁיִרוּיַח בָּהּ מְזוֹנֵי, אוֹ אֶפְלוֹ עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם, אִם הֵם 'טוֹב עֵינִי' וְנוֹתְנִים לוֹ לָחֵם לְאָכֹל, אִזּוֹ הוּא יְכוֹל לַעֲשׂוֹת כֵּן לְהִלָּחֵם

כשסיבת המזון באה לאדם ע"י 'טוב עין' יכול להילחם עם היצור"ר בשעת האכילה משא"כ כשבאה מורע עין

בְּשְׁעַת מְלַחְמָה שֶׁהוּא שְׁעַת הָאֲכִילָה, מֵה שְׁאִין כֵּן כְּשֶׁהוּא אוֹכֵל אֲצֵל בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם 'רַע עֵינִי' אִזּוֹ לֹא תוֹכֵל לְהִלָּחֵם אֶת הַלָּחֵם, רְצָה לוֹמַר לְהִלָּחֵם נֶגֶד הַיֵּצֵר הָרַע בְּשְׁעַת אֲכִילָה, כִּיּוֹן שֶׁהַנּוֹתֵן הוּא רַע עֵינִי, וְכֹא לוֹ הַלָּחֵם שֶׁהוּא אוֹכֵל מִסְטָרָא דְרַע עֵינִי שֶׁהוּא סְטָרָא דְיֵצֵר הָרַע, וְאִזּוֹ לֹא תוֹכֵל לְהִלָּחֵם עִם הַיֵּצֵר הָרַע כִּיּוֹן שֶׁזֶה הַמְּאָכֵל מִסְטָרָא דִּילֵיהּ:

וְלָכֵן כָּל אֶחָד יְשִׁים עֵינָיו וְלָבוֹ שְׁלֵא לְהִנּוֹת מִשָּׁל אַחֵרִים אִם הֵם רַע עֵינִי, כִּי אֵין הַשְּׂכִינָה מֵתְלַבֶּשֶׁת שָׁם בְּאוֹתוֹ מֵאֲכָל וְאִזּוֹ לֹא תוֹכֵל לְהִלָּחֵם בְּשְׁעַת אֲכִילָה. מֵה שְׁאִין כֵּן אִם יְשִׁים מְגַמְתוֹ נֶגֶד הַשֶּׁם יִתְבַּרְךְ, כָּל מֵה שִׁיתֵּן לוֹ הַשֶּׁם יִתְבַּרְךְ יִקְבַּל בְּסִבָּר פְּנִים יְפוֹת, וְלֹא יִסְמָךְ עַל קַבְּלַת דְּבָר קָצוּב מֵהָאֲנָשִׁים הַמְתַּנְדְּבִים לוֹ דֵּי סְפוּקוֹ, כִּי מֵתַת אֱלֹהִים הוּא, שָׁם הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה וְהַשְּׂכִינָה מֵתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתוֹ מְזוֹן הַיּוֹרֵד לְאָדָם, וְעַל הַשְּׂכִינָה נֶאֱמַר 'מִמְרַחֵק תָּבִיא לַחֲמָה' שֶׁהוּא עַל יְדֵי מְזֻל א' עֲלָאָה כְּאָמֹר:

וְזֶהוּ 'הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין' (ב"ב כה:), פְּרוּשׁ כִּי הִנֵּה נוֹדַע כִּי הַחֲכָמָה בָּא מִדְּרוֹם, רְצָה לוֹמַר מֵעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא דְרוֹם, וְהַעֲשֵׂר בָּא

ישים מנגמתו לקבל פרנסתו מאת הש"ת שבה השכינה שורה ולא לידנות מאחרים אם הם רע עין ולא לסמוך על נתינת אנשים

הרוצה שיתקיימו חכמתו ועושרו יראה שלא יקלקלם אלא ינהיג בהם כמו שקיבלם מעולם העליון

◆ **ציונים ומקורות** ◆

תלחם את לחם רע עין' בגין דנהמא או הנאה דההוא בר נש דהוי 'רע עין' לאו איהו כדאי למיכל ולאתהני מיניה וכו', אי אערע בההוא רע עין יבוס גרמיה ולא ייכול מנהמא דיליה, דלית נהמא בישא בעלמא בר מההוא לחם רע עין. ט. עיין זוה"ק ח"א קז. י. עיין זוה"ק ח"א כו: 'חסד דרועא ימינא, ובההוא זימנא הרוצה להחכים ידרים'. וע"ע שם ח"ג כח. 'לימינא חסד, דביה הרוצה להחכים ידרים, מתמן חכמה'.

ז. עיין תיקו"ז כה: 'וכתר ביה תליין בני חיי ומזוני דאיהו מזלא דכולהו וכו', ובגין דא אוקמוהו 'בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא'. וע"ע פרדס רימונים שער האותיות פ"ג: 'א' רומז לכתר עליון שנקרא אל"ף והוא פל"א מלשון 'כי יפלא' (דברים יז, ח) שהוא נעלם ונסתר מעין כל'. וע"ע לעיל פר' תולדות ד"ה ויאמר ה'. ח. עיין זוה"ק ח"ב ג. 'אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאיו למטעמותיו', 'אל

מעולם העליון הנקרא צפון^{יא}, ולכן 'הרוצה להחפים' שיתקיים בחכמתו, פרוש שיהיה חכמתו במדת 'דרום' כמו שהוא למעלה בעולם העליון עולם הדרום, ולא יקלקל בעולם הזה חכמתו הנתונה לו מעולם עליון, וכן העשירות שבא מצפון, 'יצפין' פרוש שיהיה עשירתו בעולם הזה ויעשה בה כמו שהיא נתונה לו מעולם העליון, שלא יקלקל עולם העליון בעשירותו:

וזהו 'קח צנצנת אחת', פרוש כי באמת למה נקרא שמו 'מן', כי לא ידעו מה הוא^{יב}, שהוא רוחניות עליון יורד מן השמים^{יג}, וגם עתה היום הזה, יורד מן השמים לכל אחד ואחד מזונו כאמור על ידי התלבשות השכינה באיזה סבה מן הסבות, רק שבדור המדבר ירד מן השמים בלי שום התלבשות באיזה סבה, ועתה נתלבש לפי הסבה. וזהו 'קח צנצנת אחת' רצה לומר כלי, 'ותן שמה מלא העמר מן' שיתלבש בתוכו בחינת

צנצנת המון היתה לסימן לדורות שהפרנסה הוא הלחם היוורד מן השמים אלא שמתלבש באיזה סיבה

'מן' שהוא לחם מן השמים, שיתלבש בכלי על ידי סבה מן הסבות, וזהו 'למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר', שידעו שהייתי נותן במדבר בלי שום התלבשות והתפסות איזה סבה, לכן גם עתה שנתלבש ונתפסה באיזה סבה מן הסבות ידעו ויבינו כי זהו הלחם בעצמו שיוורד מן השמים, והבין:

ויאמר אם שמוע תשמעו^{יד}. ודרשו רבותינו ז"ל (ברכות מ.) 'אם שמוע בישן תשמע בחדש'. הנה כששומע דברי תורה, עושה רשם במחו האותיות שיצאו מפי המדבר, ואף שאחר כך מסתלק ממנו, מפל מקום נשאר רשם במחו ועל ידי זה יוכל לקבל דבר חדש. והסתלקות של הראשון גורם שיוכל לקבל שנית, כמשל כלי שמלאוהו ורוצה למלאוהו שנית צריך להתרוקן תחלה, וכן הדבר הזה^{טו}. אף הרשימו שנשאר

אותיות דברי תורה שאדם שומע עושים רושם במוחו ונשאר אף לאחר הסתלקות האור ועל ידי זה נעשה כלי לקבל אחר כך יותר

◆ ציונים ומקורות ◆

ברצון בוראו יתברך, ונמצא שאנשי המן ומלאכי השרת ניזונין מדבר אחד. יד. ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך. טו. ע"ע לעיל פר' ויצא ד"ה הנה נודע: נודע כי מה שהצדיק העובד השי"ת ב"ה על ידי החיות והמוחין שנותנים לו מלמעלה כי כל חד לפום שיעוריה שיוכל להשיג מציאות האל יתברך כך מתצמצם כביכול אלהותו יתברך אצלו, ואח"כ כשהולך בזה המדרגה זמן מה מסתלקין מן הצדיק בחינת אלהות שנתצמצם אצלו בכדי שיתחזק את עצמו לבוא אל מדרגה יותר גדולה, כי כל זמן שהוא במדרגה הזאת אינו יכול לבוא למדרגה יותר גדולה מאחר

יא. עיין זוה"ק ח"א כו: גבורה דרועא שמאלא, ובהוא זימנא הרוצה להעשיר יצפין. וע"ע רבינו בחיי שמות כה, כד: ועל דרך הקבלה, השולחן בור זהב רמו למידת הדין של מעלה, ולכן היה מונח בצפון שהוא השמאל, וכתוב (איוב לו, כב) 'מצפון זהב יאתה', וזהו 'הרוצה שיתעשר יצפין', יתכוין למידת הצפון היא הגבורה. יב. ראה שמות טז, טו: ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא. יג. עיין זוה"ק ח"א קנז: וע"ע רמב"ן שמות טז, ו: ודע כי יש במן ענין גדול, רמזוהו רבותינו במסכת יומא (עה) "לחם אבירים אכל איש" (תהלים עה, כה) לחם שמלאכי השרת אוכלין וכו', שקיום מלאכי השרת בזיו השכינה וכו', והמן הוא מתולדת האור העליון שנתגשם

ספר
קדושת
לוי

פְּרַשְׁת בְּשַׁלַּח

כשהש"ת מראה אהבתו לישראל הם למעלה מהמלאכים

וַיִּסַּע מִלֶּאֱדָה הָאֱלֹהִים הַהַלֵּךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיְדַוְּעַ דְּהַמְּלָאכִים הֵם יוֹתֵר גְּבוּהִים מִיִּשְׂרָאֵל מִחַמַּת קִדְשָׁתָם^א, אִפְסֵי כְּשֵׁהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ מִרְאֵה אֶהְבְּתוֹ לַעֲמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל אֲזִי יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה מִכָּל מִלְּאָכִי מַעְלָה^ב:

בקריעת ים סוף הראה הקב"ה אהבתו לישראל והיו למעלה מהמלאכים

וְהִנֵּה בָּעֵת קְרִיעַת יַם סוֹף הָרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶהְבְּתוֹ לְיִשְׂרָאֵל וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה מִכָּל מַלְאָךְ. וְזֶהוּ וַיִּסַּע מִלֶּאֱדָה הָאֱלֹהִים הַהַלֵּךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם, פְּרוּשׁ שֶׁהַמְּלָאכִים שֶׁהוֹלְכִים לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִמְּדַרְגַּת יִשְׂרָאֵל, אֲזִי בְּקְרִיעַת יַם סוֹף עָמְדוּ אַחֵר מִדְּרַגַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ לְמַעְלָה מִן הַמְּלָאכִים, שֶׁהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ הָרָאָה לָהֶם אֶהְבְּתוֹ:

כשהעבדים מתגאים ואינם יודעים שהשפעתם מהמולך נוטל ההשפעה מהם

וַיַּמַּן מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עַל הַיָּם^א. אֵיִתָּא בְּמִדְרָשׁ (שמו"ר כא, ו) שֶׁהַתְּחִיל לַעֲמֵד הַיָּם כְּנִגְדּוֹ, וְאָמַר לוֹ מֹשֶׁה קְרַע לָךְ בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא קָבַל עָלָיו. אָמַר לוֹ, בֶּן עַמְרָם, אֲנִי גְדוֹל מִמֶּךָ כּוֹ, עֵינַי שָׁמַיִם. הָעֵנִינִי הוּא כִּי הִטְבַּע שֶׁל יָם לְהִיּוֹת הוֹלֵךְ כְּדָרְכּוֹ. וַיּוֹכֵן עַל הַיָּם מִשָּׁל לְמִלְךָ שֶׁמְשַׁפֵּיעַ לַעֲבָדָיו כָּל טוֹב, לְסוֹף הָעֲבָדִים הֵם מִתְגַּאֲסִים וְהֵם אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁמִּמֶּלֶךְ בָּא לָהֶם הַשְּׁפָעָה, כִּינּוּן שֶׁהַמֶּלֶךְ רוֹאֶה כֵּן אֲזִי לֹקַח מֵהֶם הַשְּׁפָעָה שֶׁלוֹ לְהִרְאוֹת לָהֶם שֶׁהֵם כְּאֵין נִגְדּוֹ:

ע"י שהים נתנאה לומר 'אני גדול ממך' לקח הקב"ה ההשפעה ממנו ונהפך ליבשה

כִּי הָעֵנִינִי אֲצַל יָם, שָׂאֵם לֹא הָיָה לוֹ גְּדוּלוֹת, אֲלֹא תִּכְף כְּשֶׁאָמַר לוֹ מֹשֶׁה בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קְרַע לָךְ וְהָיָה אוֹמֵר אֶקְרַע לְכַבּוֹד שְׁמוֹ שֶׁל הַיָּם

ציונים ומקורות

על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים. ד. 'שמע משה להקב"ה והלך לקרוע הים, וכיון שהלך לקרוע את הים לא קיבל עליו להקרע, אמר לו הים מפניך אני נקרע, אני גדול ממך, שאני נבראתי בשלישי ואת נבראת בשישי. כיון ששמע משה כך הלך ואמר להקב"ה אין הים רוצה להקרע, מה עשה הקב"ה, נתן ימינו על ימינו של משה, שנאמר (ישעיה סג, יב) 'מוליך לימין משה' וגו', מיד ראה להקב"ה וברח, שנאמר (תהלים קיד, ג) 'הים ראה וינס', מה ראה, אלא שראה להקב"ה שנתן יד ימינו על משה ולא יכול לעכב אלא ברח מיד'. וע"ע מכילתא מס' ויהי פ"ד.

א. עיין פרדס רימונים שער היכולות פ": 'על ידי הפרק הזה נתבאר שהמלאכים זכים וברים בסוד קבוץ חלקיהם וקרבתם אל היסודות העליונים ובבחינה זו האדם רחוק ממנו ודאי'. וע"ע גבורות ה' פס"ז: 'ובשביל כך נפל יהושע לפני המלאך, כי למעלתו הנבדלת אשר יש למלאך אין לו ביטול כלל, אבל אצל האדם כל אדם לצורתו יש ביטול מן החומר'. וע"ע שלה"ק עשרה מאמרות מאמר ב. ב. עיין סנהדרין צג: וע"ע תנחומא בלק יד: 'שישראל יושבין לפני הקב"ה כתלמיד לפני רבו לעתיד לבוא ושואלין ממנו כל פרשה ופרשה וכו', ומלאכי השרת שואלים מה הורה לכם הקב"ה, לפי שאינן יכולין ליכנס למחיצתן'. ג. 'ויט משה את ידו

יִתְבַּרְךָ, לֹא הִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל מִמֶּנּוּ הַהִשְׁפָּעָה וְלֹא הִיָּה צָרִיף שִׁישְׁפִּיל עֲצָמוֹ וְלִצְאֵת מִחוּץ לְטֹבַע שְׁלוֹ לְהַעֲשׂוֹת מִיָּם יִבְשֶׁה. אֲלֹא מִפְּנֵי שְׂאֵמֶר 'אֲנִי גָדוֹל מִמָּדָךְ' וּבֹא בְּגִדְלוֹת, וּמִפְּנֵי זֶה לָקַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַהִשְׁפָּעָה שְׁלוֹ מִמֶּנּוּ וּמִפְּנֵי זֶה קָרַע הַיָּם מִיָּד, וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר 'וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ שֶׁהִיָּה בְּיָדוֹ לְנִטּוֹתוֹ לְפִי רִצּוֹנוֹ. וְזֶה שְׂכָתוֹב בַּמִּדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא בְּשִׁלַּח יב) "אֲשִׁירָה לֵה' כִּי גָאָה גָאָה' עַל כָּל הַמִּתְגַּאֲסִים, רָצָה לֹמַר עַל הַיָּם שְׂנַתְגַּאָה:

ע"י שהיה לים עזות וגדלות נשבר ונבקע בקלות ובמהרה

וְזֶהוּ הֶרְמֵז בַּפְּסוּק 'וַיֹּלֶךְ ה' כּוֹ בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כָּל הַלַּיְלָה' כּוֹ, בְּזֶה שְׂטָעַן 'אֲנִי גָדוֹל מִמָּדָךְ' וּבֹא לְגִדְלוֹת וּבְזֶה בָקַע אוֹתוֹ בְּשִׁבִּיל שֶׁהִיָּה לוֹ גִּדְלוֹת, וְזֶהוּ הֶרְמֵז 'וַיֹּלֶךְ ה' כּוֹ בְּרוּחַ קָדִים', כְּלוּמַר בְּזֶה ה'רוּחַ' כְּלוּמַר בְּזֶה הַדְּבָר הוֹלִיף ה' אֶת הַיָּם כָּל הַלַּיְלָה, 'עֲזָה', שֶׁהִיָּה לוֹ גִּדְלוֹת דִּהְיִנוּ עֲזוּת, וְעַל יָדֵי זֶה 'וַיֵּשֶׁם אֶת הַיָּם לְחֶרֶבָה וַיִּבְקָעוּ הַמַּיִם', שֶׁהִיָּה יָכוֹל לְבַקֵּעַ בְּעִבּוֹר שֶׁהִיָּה לוֹ גִּדְלוֹת וְדָבָר שִׁישׁ לוֹ גִּדְלוֹת יְכוּלִין לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ בְּקַל וּבְמַהֲרָה":

עֲנִיִן שֵׁם ע"ב. הַכָּלָל הוּא, הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּרָא הָעוֹלָם וּמִשְׁפִּיעַ טוֹבוֹ לְעוֹלָם, וְהַשְׁפָּעַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְעוֹלָם נִקְרָא 'אוֹר יִשְׂרָאֵל', וַיִּמָּה שֶׁהָעוֹלָמוֹת מִגְּבִיָּהִים עֲצָמָם לְעַבְדֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שְׂחוּזָרִים לְשִׂרְשָׁם נִקְרָא 'אוֹר חוּזָר':

השפעת הקב"ה לעולמות נקרא 'אור ישר' והתרומויות העולמות לחוזר לשורשם נקרא 'אור חוזר'

וַיֵּלֶךְ פִּי זֶה יִבְאָר שֵׁם ע"ב הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק 'וַיֵּסַע' 'וַיִּבְאָר' 'וַיֵּט', דִּהוּא יִשְׂרָאֵל וְהַפּוּף כַּנִּזְכָּר בַּסְּדוֹר הָאָרְ"י ז"ל בְּקִרְיַאֵת שְׂמַע"ל, דִּהַפְּסוּק 'וַיֵּסַע' הוּא יִשְׂרָאֵל וּפְסוּק 'וַיִּבְאָר' הוּא הַפּוּף בְּשֵׁם ע"ב וּפְסוּק 'וַיֵּט' גַּם כֵּן יִשְׂרָאֵל, וְאֵלּוּ ג' פְּסוּקִים נֶאֱמָרוּ גְּבִי קְרִיעַת הַיָּם. וְהַעֲנִיִן, הַיָּם הִיָּה כָּף, מִתְחַלָּה בְּרָא אוֹתוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וְהוּא נִקְרָא 'אוֹר הַיִּשְׂרָאֵל' כַּנִּזְכָּר דְּטוֹבוֹת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שְׂבָרָא הַכָּל נִקְרָא 'אוֹר יִשְׂרָאֵל', וְאַחַר כֵּן כְּשֶׁנִּבְקַע חוּזָר לְשִׂרְשׁוֹ דִּהוּא 'אוֹר חוּזָר', גָּלַל כֵּן פְּסוּק הָאֲמָצְעִי הוּא הַפּוּף בְּשֵׁם ע"ב, וְאַחַר כֵּן כְּשֶׁחֲזָר הַיָּם לְאִיתָנוּ שְׂגַמַּל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ חֲסֵדוֹ עִמּוֹ שִׂיחֲזָר לְאִיתָנוּ זֶה נִקְרָא גַּם כֵּן 'אוֹר יִשְׂרָאֵל', לְכֵן שֵׁם ע"ב הוּא יִשְׂרָאֵל וְהַפּוּף וְיִשְׂרָאֵל, דְּמִרְמֵז עַל בְּרִיאַת הַיָּם דִּהוּא יִשְׂרָאֵל וְעַל בְּקִיעָה דִּהוּא הַפּוּף וְעַל שְׂחֲזָר לְאִיתָנוּ הוּא יִשְׂרָאֵל כַּנִּזְכָּר:

קריעת ים סוף היתה בשם ע"ב שהוא ישר והפוך וישר

◆ ציונים ומקורות ◆

ז. זוה"ק ח"א קח: 'ברזא דשבעין ותרין שמהן, ואילין אינון דנפקי מן 'ויסע' 'ויבא' 'ויט'. וע"ע רש"י סוכה מה. 'משבעים ושתים שמות הן, הנקובים בשלוש מקראות הסמוכין בפרשת 'ויהי בשלח', 'ויסע' וגו' 'ויבא בין מחנה' 'ויט משה את ידו', ושלושתן בני שבעים ושתים אותיות, ומהן שם המפורש אות ראשונה של פסוק ראשון ואחרונה של אמצעי וראשונה של אחרון, וכן בזה הסדר כולן. ח. מ'והיה' עד 'ושמתם' הם ע"ב תיבות וכו', כנגד שם ע"ב ד'ויסע' 'ויבא' 'ויט' ישר הפוך וישר'.

ה. עיין תענית כ. וע"ע ליקוטי אמרים (מעזריטש) אות יא: 'הנה בדבר שהוא במדרגות אי"ן לא שייך שבירה, כי השבירה שייך בדבר שהוא מידה או כלי'. וע"ע מאור עינים פר' נשא ד"ה ולהבין איך: 'כמאמר הבעש"ט נבג"מ כי בדבר שאין לו שטח אין שייך שבירה'. ו. עיין פרדס רימונים שער ממטה למעלה פ"א. וע"ע לעיל פר' בא ד"ה והנה: 'והנה יש אור ישר ואור חוזר, אור ישר היינו השפע הנשפע מחמת גודל טובו, ואור חוזר היינו השפע הנשפע מחמת התעוררות התחתונים שמתעוררים ממטה למעלה'.

בריאת העולם
 בימי המעשה
 היה בחי' אור
 ישר' וחזרת
 העולמות
 לשורשים
 בשבת הוא
 בחי' 'אור חזר'

וּבִזָּה הַרוּחָנוּ טוֹב טַעַם בְּקִשְׁיָא שְׁהֵבִיאוּ
 הַמְּפָרְשִׁים לָמָּה לֹא הָיָה יוֹרֵד הַמָּן
 בְּשַׁבָּת וּתְבוּאָה גְדֹלָה בְּשַׁבָּת, וְעַיִן
 בְּאַלְשֵׁיךָ הַקְדוּשׁ (שמות טז)^ט. וּלְפִי הַנַּ"ל
 יוֹבֵן, דִּידוּעַ כִּי וָא"ו יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם מֵה
 שְׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּהֵם אֶת עוֹלָמוֹ
 כְּדַכְתִּיב (שמות כ, יא) 'כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה'
 כו', שְׁהוּא 'אֹר הַיְשָׁר' כְּנַ"ל, וְשַׁבָּת
 הוּא שְׁהָעוֹלָמוֹת מְסֻתְפָּלִים וּמְשֻׁתָּקִים
 לְעַבֹּדָתוֹ וְחוֹזְרִים לְשָׁרְשֵׁן לְאֲדוֹן כֹּל

לְדַבֵּק בְּקִדְשָׁתוֹ כְּדֹאִיתָא בְּמִדְרָשׁ
 בְּפִסּוּק (בראשית ב, ב) 'וַיְכַל אֱלֹהִים וְכוּ'
 שְׁמִשְׁתַּקְּקִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּבְמֵה
 שְׁמִשְׁמַחִין אוֹתוֹ לְמִטָּה הוּא 'אֹר חוֹזֵר'
 כְּנַ"ל שְׁמֵה שְׁהָעוֹלָמוֹת חוֹזְרִים אֵלָיו הוּא
 'אֹר חוֹזֵר':

ירידת המן היא
 בחי' 'אור ישר'
 ולכן לא ירד
 בשבת שהיא
 בחי' 'אור חזר'

וְיִדוּעַ כִּי הַמָּן שִׁירַד מְשָׁמִים הָיָה רוּחָנִי
 וּבִיָּרְדוֹ לְמִטָּה לְעוֹלָם הַזֶּה נַעֲשֶׂה
 בְּגוֹן גְּשָׁמֵי קֶצֶת^{יב}, הוּא הַשְּׁפָעָה מְלֻמְעָלָה
 לְמִטָּה דְּהוּא 'אֹר הַיְשָׁר', גָּלַל כֵּן לֹא יֵרֵד

◆ ציונים ומקורות ◆

בם וינח ביום השביעי'. יא. עיין בעל הטורים:
 "ויכל אלהים". תרגום ירושלמי 'וחמד'. ז"ש
 'חמדת ימים אותו קראת'. וע"ע אור החיים:
 יש לך לדעת שאין תשוקה בעולם עריבה
 וחביבה ונחמדת ונאהבת ונתאבת ומקוות
 לנבראים ובפרט לחלקי הרוחני המכיר ויודע
 בחינת אור האלהות כהדבקות באורו יתברך
 ואליו יכספו כל נפש חיונית המגעת להכיר
 קצת מנועם אורו יתברך תצא נפשם לחזות
 בנועם ה' וכו', גם יש לך לדעת כי להיות שכל
 הנבראים במלא עולם כל אשר רוח החיוני בו
 אמרו ז"ל (ילקוט תהלים תתפט) כי אין כל נפש
 מתישבת במקומה כי אם לצד שישנו לנכסף
 ומקווה מלא עולם הזה לא תגעל הנפש את
 הבשר, ולטעם זה האיר ה' עולמו מכבודו
 וכבודו מלא עולם ונמצא העולם בתוך תוך
 בוראו ואור הבורא בתוך כל העולם וסובב
 עולמו ובוזה עמד ונתקיים העולם באמצעות
 התשוקה למצוי. והוא אומרו 'ויכולו השמים
 והארץ וכל צבאם', פירוש 'ויכולו' על דרך
 אומרו (תהלים פד, א) 'נכספה וגם כלתה',
 ובאמצעות זה נשלמה ונתקיימה הבריאה.
 וע"ע שם פסוק ג: 'והגם שכתבנו למעלה
 בפירוש פסוק 'ויכולו' כי העמדת העולם הוא
 בחשק הקבלת אור המקיף והישר וכו', זולת
 השבת אין השגה בעולם להכיר לכסוף ולכלות
 אל הבורא. והבן'. יב. עיין רמב"ן שמות טז,
 ו: 'ודע כי יש במן ענין גדול, רמזוהו רבותינו

ט. 'לתת טוב טעם אל שאלת השואלים מה זה
 היה שהוא יתברך נותן מטר על פני ארץ
 בשבת, ולא המטיר מן על הארץ וכו'. כי בשבת
 כל מדרגות קדושות עולות מעלה מעלה אל
 הסיבה הראשונה, כל דבר עולה לפי מדרגתו
 כנודע ליודעי חן, והנה ידענו מספר הזוהר (ח"ב
 סא): גדולת מעלת איכות המן כי רב מאוד הוא
 מעולם עליון מאוד, ועל כן לא יתכן יתהפך
 הדבר שתחת עלות גדר בחינת שהמן משם,
 שאדרבה ירד למטה ויתגשם וכו'. או יהיה, כי
 כל עולם הגלגלים עם העולם הזה שהצד
 השוה שבהם כי גשם המה, יחשבו לפניו יתברך
 כרשות אחת, שהוא רשות הרבים, עולם
 הפירוד. ואשר למעלה שהכל קדושה דבקה בו
 יתברך, יתייחס לרשות היחיד, כי כל הקדושה
 היא אחדות כנודע. על כן המן שהוא מקדושה
 עליונה שבעולם העליון, לא יורידנה יתברך אל
 העולם הזה, להורות כי אין מוציאין בשבת
 מרשות היחיד לרשות הרבים, מה שאין כן
 במטר שאינו מעולם העליון וכו' הוא כמטלטל
 ברשות אחד בפחות מאמה אחת, כי 'מי מדד
 בשעלו מים ושמים בזרת' (ישעיה ג, יב). וע"ע
 שם כ: 'מה שבירך ה' את יום השבת היה בחול,
 שהמציא והשפיע ביום השישי לחם יומיים,
 וקידש את יום השביעי לבלתי המטיר בו מן,
 ולמה עשה כן, ויהי נא מן כמטר השמים שיורד
 בשבת' וכו' עיי"ש. י. 'כי ששת ימים עשה ה'
 את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר

סֵפֶר
זאת
זְכָרוֹן

פרשת בשלח

לְפָרֵשֶׁת בְּשַׁלַּח. וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרַעְהַ כּוֹי (שמות יג, יז)^א. דְּהֵנָּה הַצְּדִיק נִקְרָא 'פְּרַעְהַ' כֵּן יֵשׁ לּוֹמֵר כְּמוֹ שְׁמַעְתִּי מִמּוֹרֵיב, יֵשׁ לְפָרֵשׁ מְשׁוֹם שְׁמַגְלָה חֲסִידִים הַמְּכַסִּים, לְשׁוֹן 'פְּרַעְי' הוּא' (שם לב, כה), וְהֵנָּה כְּמָה פְּנִים בְּתוֹרָה, כֵּן הֶרְשַׁע נְמִי יֵשׁ לּוֹמֵר שְׁנִקְרָא 'פְּרַעְהַ', שְׂרוּצָה לְפָרַעַ עֲצַת ה' לְבַטֵּל מְרֻצוֹן הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, מְלִשׁוֹן וְתַפְרְעוּ כָּל עֲצָתִי' (משלי א, כה)^ב:

גם צדיק וגם רשע נקראים 'פרעה', צדיק ע"ש שמגלה החסידים ורשע ע"ש שרוצה לבטל רצון הבורא

יְדֵי מִדַּת הַדִּין, 'דְּרַךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים', כִּי מְשִׁם אַחֲזִיזְתֶּם כִּידוּעִי, 'כִּי קָרוֹב הוּא', שְׁלֹא יַחְזְרוּ לְסוּרָם אִם מְשַׁלְיִכִין פְּחַד עֲלֵיהֶם, 'כִּי אָמַר אֱלֹקִים' לְאִדְךָ גִּיסָא 'פֶּן יִנְחַם הָעָם כּוֹי' וְשָׁבוּ מִצְרִימָה', כִּי יֵאמְרוּ טוֹב לִי אֲזוּ מַעֲתָה, כִּי אִם וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם, כִּי בְּמִדַּת הַדִּין הִגִּין עֲלֵיהֶם סָבִיב מְאוּיָבִים, שְׁמַשְׁלִיךְ פְּחַדוֹ עַל שׁוֹנְאֵינוּ:

וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ, וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרַעְהַ כּוֹי מְשַׁלְחִים אֶת הֶרְשָׁע, מֵאֵת הָעָם, וּלְלִשׁוֹן רֵאשׁוֹן 'בְּשַׁלַּח' לְשׁוֹן הַמְּשַׁכָּה, כְּמוֹ עוֹרוֹת נִקְרָאִים 'שְׁלַחִין'^ג עַל שְׁמַפְשִׁיטִין וּמוֹשְׁכִין אוֹתָם מִן הַבְּשָׂר, כְּשִׁמוּצִיא הַצְּדִיק 'אֶת הָעָם' מִכָּל שְׁפִלוֹת, 'וְלֹא נָחַם אֱלֹקִים', אֵינוֹ מְדַרְיךְ אוֹתָם עַל

כשהצדיק מוציא את העם משפלות אינו מדריכם במידת הדין כדי שלא יחזרו לסורם

עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ הַפְּסוּק (שמות יג, יח) **וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם כּוֹי**. דְּהֵנָּה כְּתִיב (קהלת א, ז) 'כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם' כּוֹי^ד, דְּהֵנָּה יֵשׁ ים הַחֲכָמָה^ה, וְכֵן שְׁמַעְתִּי לְפָרֵשׁ הַפְּסוּק (תהלים קד, כה) 'זֶה הַיָּם גְּדוֹל כּוֹי' וּרְחַב יָדָיִם^ו, יֵשׁ לְפָרֵשׁ שֵׁם שֶׁל הַשְּׁפָעָה נִקְרָא 'יָד', כְּמוֹ שְׁנוֹתָנִים בְּיָד,

'זה הים גדול ורחב ידיים' רומז לשפע ים החכמה

ציונים ומקורות

א. כי 'פלשתים' בגי' י' פעמים אלהים'. ז. ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקוד פקוד יפקוד אלהים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם'. ח. כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת'. ט. עיין פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פ"ד ערך דמעות: ים החכמה פי' נקראת בינה כנודע וכו', ונקראת ים החכמה בהיותה מתייחדת עם החכמה, והחכמה משפעת בה רחמים גדולים'. י. 'זה הים גדול ורחב ידיים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות. שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו'.

א. ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלהים פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבבו מצרימה. ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים'. ב. עיין נועם אלימלך פר' מקץ ד"ה או יאמר ויהי מקץ שנתיים ימים כו'. וע"ע שם ד"ה וזהו ויהי מקץ: 'ופרעה חולם' (בראשית מא, א), 'פרעה' לשון גילוי, כמו 'ופרע ראש האשה' (במדבר ה, יח), דהיינו שנתגלה לו השגה עליונה שיוכל להשיג השגות גדולות ועולמות עליונים'. ג. ע"פ דפו"ר, ובדפוס פיעטרקוב 'פרועה'. ד. עיין רש"י שם: 'ותפרעו', ותבטלו'. ה. עיין שבת מט: ו. עיין פירוש הרמ"ז על זוה"ק ח"א קסו. 'בפרט בין פלשתים שהם מן הדינים הקשים,

וַעֲיֵן בְּשֵׁלַח מַעֲיֵן זֶה יֵאָדָר וּבְשֵׁעַר אֹרְחָה יֵב
 מֵה נִקְרָא יָד לְמַעְלָה. 'שָׁם רָמַשׁ וְאֵין
 מִסְפָּר' פְּרוּשׁ שָׁם יֵשׁ מְלֶאכִים כַּמָּה מִיָּנִים
 לְאֵין מִסְפָּר, אֹפְנִים וְחֵיּוֹת קְטַנּוֹת עִם
 גְּדֻלוֹת, 'שָׁם אָנִיּוֹת יְהִלְכוּן' פְּרוּשׁ מִי
 שְׁמַצְטַעַר עַל עֲוֹנוֹתָיו וְיֵשׁ לוֹ לֵב נִשְׁפָּר,
 לְשׁוֹן 'וְאָנּוּ וְאָבְלוּ הַדִּיגִים' (ישעיה יט, ח) יג,
 'יְהִלְכוּן' עַל יְדֵי הַחֲכָמָה הוֹלְכִים מִחִיל
 אֶל חִיל, 'לוֹיִתָן' הוּא הַצְּדִיק הַדְּבִיק
 בְּהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא יג, 'זֶה יִצְרָתָ לְשַׁחַק בּוֹ'
 שֶׁהוּא מְשַׁמַּח אֶת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא:

וְכֵן בְּדֶרֶךְ הַזֶּה יֵשׁ לְפָרֵשׁ כָּאֵן, דִּהְנֵה מְשַׁל
 בְּאָדָם שְׂרוּצָה לְיִשָּׁר מְדוּתָיו לְתַקֵּן
 מַעֲשָׂיו לְהִיּוֹת דְּבִיק בְּהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא,

כשרוצה ליישר
 מידותיו יש
 ברצון זה
 שורש כל
 המידות טובות
 שיתגלו אח"כ

הֵנָּה הַרְצוֹן שְׁלוֹ לְהַתְּנֵהג כַּרְצוֹן הַבּוֹרָא
 בְּרוּךְ הוּא וּלְהַתְּדַבֵּק בּוֹ, בְּאוֹתוֹ רְצוֹן יֵשׁ
 שְׂרָשׁ כָּל הַמְּדוֹת טוֹבוֹת שְׂיִתְנֵהג אַחַר כָּךְ,
 וְהָאֵיךְ שֶׁהוּא רוּצָה בָּא לוֹ כֵּן שִׁפְעַ
 מִהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, וְאַחַר כָּךְ
 בָּא הַשִּׁפְעַ לְחַכְמָה שְׁפָאָדָם, וְעַדִּין אֵין
 נִגְלָה הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים וְהַמְּדוֹת טוֹבוֹת,
 וּמִבֵּין בְּחַכְמָתוֹ וְיוֹדַע הָאֵיךְ לְהַתְּנֵהג:

וְהֵנָּה יֵשׁ מְגַדֵּל פּוֹרַח בְּאוֹיֵר שֶׁהִיָּה דוֹרֵשׁ
 שְׁלֹשׁ מְאוֹת הֶלְכוֹת ט"ו, או שְׁלֹשֶׁת
 אֲלָפִים הֶלְכוֹת, הִיָּה נִרְאָה לִי עַל יְדֵי
 הַחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה, וְנִרְאָה לִי שְׁכֵן שְׁמַעְתִּי
 או רְאִיתִי שֶׁהוּא עַל אוֹת לַמִּדָּט"ו, עַל כֵּן
 נִרְאָה לִי כֵּן, כִּי הַלְמָ"ד מְרַמֵּז עַל חֲכָמָה

'מגדל הפורח
 באויר' הוא
 אות 'למ"ד'
 הרבוב על ג'
 בחינות חכ"ד
 שהם אחדות
 אחד

◆ ציונים ומקורות ◆

יתברך'. יג. 'ואנו הדיגים ואבלו כל משליכי
 ביאור חכה ופרשי מכמורת על פני מים אמללו'.
 וברש"י: 'ואנו', לשון 'אוני ואבל'. יד. זוה"ק ח"ג
 נח. 'לויתן זה יצרת לשחק בו' (תהלים קד, כו) דא
 צדיק'. וע"ע תיקו"ז מג: וראה נועם אלימלך פר'
 דברים ד"ה וזהו שסיפר: 'לויתן' נקרא הצדיק
 שמתחבר ומתדבק עם הקב"ה לשון (בראשית כט,
 לד) 'הפעם ילווה אישי' כו'. וע"ע שם פר' ראה
 ד"ה השמר לך פן תעזוב את הלוי. טו. עיין
 חגיגה טו: 'איה סופר את המגדלים' (ישעיה לג, יח)
 שהיו שונים שלוש מאות הלכות במגדל הפורח
 באויר, ואמר רבי אמי תלת מאה בעיי בעו דואג
 ואחיתופל במגדל הפורח באויר'. טז. עיין רש"י
 חגיגה שם ד"ה במגדל, וע"ע שלה"ק פר' לך לך
 תורה אור: 'ול' הוא סוד מגדל הפורח באויר,
 שהוא סוד הבינה עולם הבא כנודע, ועל המגדל
 הזה נאמר (משלי יח, י) 'מגדל עוז שם ה' בו ירוץ
 צדיק ונשגב'. וע"ע מחשבות חרוץ אות יב:
 'וידוע דל' נקרא מגדל הפורח באויר בסנהדרין
 (קו): ללישנא קמא דרש"י שם מפי השמועה,
 ובערוך ערך מגדל יעוין שם, וכן הוא בזוהר יתרו
 (צא). עיין שם, ובזוהר חדש שיר השירים (ו) ד"ה
 ובספרא' וכו'.

יא. עיין שם תולדות אדם בית אחרון אות קמט:
 'כח היד של אדם הנקרא 'יד', אין שמו העצם
 'יד', רק הוא מושאל. וכן 'עין' המורה על כח
 ראות העין, וכן 'אוזן' המורה על כח שמיעת
 האוזן, כל השמות כולם הם מושאלים, כי יד
 תחת יד, עין תחת עין, רגל תחת רגל, וכן כולם.
 רצוני לומר, הלשון הוא קודש, כלומר, נקרא יד
 למעלה במקום קודש. ואחר כך בהשתלשלות
 כל העולמות מענין לענין ומענין לענין, רבבות
 מדרגות בכל מדרגה נקרא 'יד', אמנם בהשאלה.
 ויד זו תחת יד זו, וזו תחת זו, עד מקור הקדושה
 שהוא יד בעצם'. יב. עיין שערי אורה בהקדמה
 ד"ה כלל גדול: 'כל אותם העניינים שאנו קורים
 בתורה, כגון יד ורגל אוזן ועין ושאר כל כיוצא
 בהם מה הוא, דע והאמן כי כל אותם העניינים
 אף על פי שהם מורים ומעידים על גדולתו
 ואמיתתו, אין כל בריה יכולה לדעת ולהתבונן
 מהות אותו הדבר הנקרא יד ורגל אוזן וכיוצא
 בהם, ואם אנו עשויים בצלם ודמות, אל יעלה
 בדעתך כי עין בצורת עין ממש או יד בצורת יד
 ממש, אבל הוא עניינים פנימיים ופנימיים
 לפנימיים באמיתת מציאות ה' יתברך, אשר מהם
 המקור והשפע יוצא לכל הנמצאים בגזירת השם

בִּינָה דַעַת", כִּי בְלִמְ"ד יֵשׁ שְׁלֹשָׁה מְדוֹת, לֹמֵד הוּא הַחֲכָמָה הַמְקַבֵּל מִלְמַעְלָה הַיְמָנָה, כִּידוּע"י שְׁחֲכָמָה הוּא שְׁמַקְבֵּל מִרְבו, וּמִלְמַד הוּא הַבִּינָה שְׁמַקְבֵּל מִהַחֲכָמָה, שְׁמַבִּין בְּחֻמְתּוֹ, וְיִודַע הוּא הַלְמוּד, וְעַל כֵּן יֵשׁ בְּלִמְ"ד שְׁלֹשָׁה וָוִין, שְׁלֹשָׁה הַמְשָׁכוֹת, וְהֵם אוֹת אַחַת, כִּי הַכֹּל הוּא אַחָדוֹת:

וְהִנֵּה הַמְחַשְׁבָּה שְׁאָדָם חוֹשֵׁב עַל יָדֵי חֲכָמָתוֹ הָאֵיף לְיִשְׂרָאֵל מְדוּתָיו, וְעַדִּין לֹא בָאוּ הַמְדוּת הַטּוֹבוֹת מִכַּח אֶל הַפַּעַל, נִקְרָאתִי יָם עֲלִיוֹן, יָם הַחֲכָמָה, וְגַם שֵׁם הוֹלְכִים כֹּל הַנְּחָלִים מִרְצוֹנָה לְהַתְנַהֵג. כִּי כְרִצוֹן הוּא הַשְׂרָשׁ, הֵגֵם שְׂיֵשׁ בְּהַרְצוֹן שְׂרָשׁ כֹּל מַה שְׂיִתְנַהֵג אַחֵר כֶּף, אֵף עַל פִּי כֵן הוּא אַחָדוֹת גְּמוּר, כּוֹלֵל הַכֹּל בְּאַחָדוֹת שְׂרוּצָה לְהַתְנַהֵג כְּרִצוֹן הַבוּרָא כְּרוּף הוּא. כִּי אִם בְּחֲכָמָה מַבִּין יוֹתֵר בְּכַמָּה עֲנִינִים צָרִיף לְהַתְנַהֵג כְּרִאוֹי,

כִּרְצוֹן הוּא הַשְׂרָשׁ, וּבְחֲכָמָה עַדִּין הַדְּבָרִים בְּכִלּוּת, וְכַשְׁבָּא לְבַחֲנִית 'בִּינָה' שְׂהוּא 'יָם הַחֲכָמָה' מִתְּגַלִּים הַדְּבָרִים יוֹתֵר

וְהַחֲכָמָה הוּא נְמִי עַדִּין כְּלָלִיוֹת. וּבְבִינָה שְׁמַבִּין מְגַלָּה יוֹתֵר בְּמַה שְׂצָרִיף לוֹ לְהַתְנַהֵג, אֵף עַדִּין הוּא בְּמַחְשְׁבָה לְבַד, וְהוּא יָם הַחֲכָמָה:

וְיֵשׁ עוֹד לְמִטָּה יָם אַחַד, נִקְרָא יָם סוּף כֵּא, כִּי אַחֵר כֶּף מְתַנַּהֵג בְּמְדוּת טּוֹבוֹת, וְגוֹמֵל חֶסֶד לְאֲשֶׁר רְאוּיָם לְזֶה כְּרִצוֹן הַבוּרָא כְּרוּף הוּא כְּמוֹ שְׂהַבִּין בְּחֻמְתּוֹ, וְכוּעַס עַל אֲשֶׁר צָרִיכִים לְזֶה, וּמְרַחֵם עַל אֲשֶׁר רְאוּיָם, וּמְנַצֵּחַ לְצָרִיכִים לְזֶה, וּמוֹדָה עַל הָאֲמַת כְּרִאוֹי, וּמְשַׁפֵּיעַ לְאֲשֶׁר צָרִיכִים לְכֶף, וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טּוֹבִים, וְכֵן בְּדָבוּר כְּרִאוֹי לוֹ מְדַבֵּר דְּבָרִים כְּרִאוֹי כְּנִ"ל בְּמַעֲשִׂים, כִּי הַכֹּל אַחָדוֹת, כְּמוֹ שְׂשִׁמְעַתִּי מִהֶרֶב הַמְּגִיד מְרִאוּנָא זִלְהִי שְׂבַהּמְלֶךְ דְּבוּר הוּא מַעֲשָׂה, כִּי מַה שְׂמְדַבֵּר נַעֲשֶׂה כֵן, וּבְהַדְּבוּר נִתְגַּלָּה שְׂרָשׁ מְדוּתָיו הַטּוֹבִים, כְּמוֹ שְׂרוּצָה לְהַתְנַהֵג כֵּן מְתַנַּהֵג וּמְדַבֵּר, כֵּן לֹמֵד לְאֲשֶׁר צָרִיכִים, וּמְדַבֵּר

כַּשְׂמַתְקוֹן מִיְדוּתוֹ וּמַעֲשׂוֹ מִתְּגַלָּה בְּדִבּוּר וְעִשְׂיָה הַרְצוֹן שְׂהוּא שׂוֹרֵשׁ הַמְדוּת טּוֹבוֹת

צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת

רוּצָה, וְכוּיִן שְׂהוּא דְּבַר אַחַד, נִמְשַׁךְ מִהַרְצוֹן שְׂרוּצָה לְהַתְנַהֵג, מִזֶּה בֵּא נְכַלל בְּאוֹת אוֹת אַחַת, וְהוּא לִמְ"ד, כִּי חֲכָמָה 'אֲלֹפֶךָ חֲכָמָה' (אִיּוֹב לֵג), וְכֵן בִּינָה 'אֲלוֹף בִּינָה' כְּדֵאִיתָא בְּשַׁבַּת (קֵד). בְּפִירוּשׁ הַדְּרָדְקִי, הוּא לְשׁוֹן 'לְמַד', וְכֵן דַּעַת הַלּוּמֵד יוֹדַע'. יֵח. עֵיין רִש"י מִשְׁלֵי טו, כֵּא: "לְחַכֵּם לֵב יִקְרָא נְבוֹן", שְׂלֵמֵד חֲכָמָה מִרְבו. 'יִקְרָא נְבוֹן', סוּפו שִׂיחִיהָ נְבוֹן בְּדְבָרִים מְפּוֹלְפֵל בְּחֻמְתּוֹ וּיִקְרָאוּ אוֹתוֹ נְבוֹן'. יֵט. עֵיין שְׂפַע טל אַגְרַת הַטַּעֲמִים שְׂעַר שְׂשִׁי: "יָם" נִקְרָאת כַּשְׂמַקְבֵּל מִיָּם הָעֲלִיוֹן שְׂהוּא הַמִּידָה הַנִּקְרָאת 'בִּינָה' וְנִקְרָאת 'מִי' כְּנִגַּד חֲמִשִּׁים שְׂעִרֵי בִּינָה. וְעֵיין קְהִילַת יַעֲקֹב עֵרַךְ כּוֹס מִלָּא. כ. עֵיין לְעִיל ד"ה עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ הַפְּסוּק. כֵּא. עֵיין זוֹה"ק ח"ג רִנָּה. 'וּמִלְכוּת יָם סוּף, סוּף דְּכָל יָמִים'. וְע"ע שֵׁם רִנָּה: 'אִיהִי סוּף מַעֲשֵׂר סְפִירָאן, יָם סוּף, שְׂלִימו דְּעִילָאִין וְתַתָּאִין'.

יז. עֵיין לְעִיל פְּר' שִׁלַח (א) ד"ה וּיְדוּעַ: 'יֵשׁ מְגַדֵּל הַפּוֹרַח בְּאוֹר, זֶה הוּא פִי', הַלִּמְ"ד נִקְרָא כֵן, כִּי לִמְ"ד הוּא שְׂלוּשָׁה וָוִין, הוּא חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת הַנִּמְשָׁכִים לְמִטָּה לְהַמְחַכְיָמִים הַרוּצִים לְהַחֲכִים, כְּמוֹ שְׂשִׁמְעַתִּי פִי מִהֶרֶב הַמְּגִיד מְרִאוּנָא ז"ל 'יֵהֵב חֲכָמָתָא לְחֲכִימִין' (דְּנִיָּאל ב, כֵּא) פִּי הַרוּצָה לְהַחֲכִים וְעוֹסְקִים לְשִׁמָּה, וְהִנֵּה מִי שְׂפּוֹרֵשׁ עֲצָמוֹ מְגַשְׂמִיּוֹת וְחוֹשֵׁב בְּדְבִיקוֹת הַבוּרָא בִּירַאת הַבוּב"ה וְאֵהֲבָתוֹ, בֵּא שְׂנַשְׂפַּע לוֹ חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת מַה', זֶה הוּא 'מְגַדֵּל הַפּוֹרַח בְּאוֹר' שְׂהוּא בְּהַתְפַּשְׁטוֹת הַגִּשְׂמִיּוֹת, פּוֹרַח אֲלִיוֹ הַמְּגַדֵּל שְׂהוּא חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת. וְהֵם אַחַד, כִּי חֲכָמָה הוּא שְׂכָל וְגַם בִּינָה כֵן וְגַם דַּעַת. כִּי הִנֵּה חֲכָמָה הוּא כְּלָלִית, וּמִמְנָה נִמְשַׁךְ הַבִּינָה, לְמַה שְׂצָרִיף לְעִשׂוֹת מִתְּבוֹנֵן ע"י חֲכָמָה שְׂבוּ וּיְוֹדַע הָאֵיךְ לְעִשׂוֹת. וְהִנֵּה הַבִּינָה הוּא מְקַבֵּל מִהַחֲכָמָה, וְכַשְׂמַתְבוֹנֵן בְּחֻמְתּוֹ מוֹלִיד דַּעַת הָאֵיךְ לְהַתְנַהֵג בְּמַה שְׂהוּא

ספר
זְכָרוֹן
זאת

פרשת בשלח

הצדיק מקרב העולם להשי"ת ע"י שמשפיע להם כל טוב ואינו מנהיגם במידת הדיון כי עי"ז יהיה להם נסיון ומלחמה מזהירה"ר

הנה יש לומר, הצדיק נקרא פרעה^א, על שהוא מגלה כבוד שמים בתפלתו, שפועל נסים נגלים, לשון פרע הוא כו' (שמות לב, כה)^ב, והנה הצדיק מחזיר למוטב את העולם ומקרבם לו יתברך, וזה יש לפרש ויהי בשלח פרעה את העם' (שם יג, יז)^ג, ולא נהגם במדת הדין, וזה ולא נחם אלקים כמו באלקים^ד, רק האייף מנהיגים, דרך ארץ פלשתיים, לשון מבוי מפלש"ה להם דרך הארציות להיות להם כל טוב, פי קרוב הוא דרך זה להיותם טוב לה יתברך, פי אמר

אלקים פן ינחם העם פרוש (אם) שמה אם ינחם העם במדת הדין בראתם מלחמה הוא הנסיון מלחמת היצר הרע, ישובו מצרימה:

ומה עושה במדת הדין, משם ממשיך פרנסה ועשר להעולם, פי שלחן בצפון' (כ"ב כה:)^א ומצפון זהב יאתה' (איוב לו, כב)^ב, וזה ויסיב אלקים את העם לשון הסבה כדאיתא בפעל הטורים^ה:

דרך המדבר ים סוף, פרשנו בפסוק הראשון נראה לי איתא קאי על המזל שתלויים בה בני חיי ומזוני ולא

הצדיק ממשיך ממידת הדין פרנסה ועושר לבני

המדבר רומז למזל שיכולים להמשיך משם בני חיי ומזוני ע"י צדקה ותפילה

ציונים ומקורות

א. עיין זאת זכרון פר' בשלח ד"ה לפרשת: ויהי בשלח פרעה כו', דהנה הצדיק נקרא פרעה כן יש לומר כמו ששמעתי ממורי, יש לפרש משום שמגלה חסדים המכוסים לשון פרוע הוא. וע"ע דברי אמת פר' בשלח ד"ה לריש: הצדיק נקרא פרעה שמגלה כבוד שמים, וכן שמעתי מרבי ז"ל שצדיק נקרא פרעה ואינו זוכר טעמו, כי כמה פנים בתורה. וע"ע נועם אלימלך פר' מקץ ד"ה וזהו ויהי מקץ: ופרעה חולם' (בראשית מא, א), פרעה לשון גילוי, כמו ופרע ראש האשה' (במדבר ה, יח), דהיינו שנתגלה לו השגה עליונה שיוכל להשיג השגות גדולות ועולמות עליונים. ב. כי פרוע הוא כי פרעה אהרן. וברש"י: פרוע מגולה. ג. ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתיים כי קרוב הוא כי אמר אלהים פן ינחם העם בראותם מלחמה ושובו מצרימה. ד. עיין וזה"ק ח"ג לט: כל אתר דדינא אלהים איקרי. ה. שבת קטז: וע"ע שם קיז. ו. הרוצה שיחכים ידרים, ושיעשיר יצפין, וסימנך שולחן בצפון ומנורה בדרום. ז. עיין תיקו"ז קו: גבורה בצפון ותמן עותרא, הדא הוא

דכתיב מצפון זהב יאתה. וע"ע ילקוט ראובני ערך גשמים אות ט: ספירה גבורה, כל הדינים מגבורה נשפעים ממנה וכו' ומן המידה הזאת נשפע העושר וכו', ועיקר המזון נשפע מן המידה הזאת, והעד שולחן בצפון. ח. ויסיב אלהים את העם דרך המדבר, שערך להם שולחן והסיבן לאכול, אין ויסיב אלא הסיבה, כמה דאת אמר (תהלים עח, יט) ה'יוכל אל לערוך שולחן במדבר. ט. עיין שם בפר' שלח (ב) ד"ה וזה קאי: ישם מדבר לאגם מים' (תהלים קז, לה) הוא המזל הנקרא מדבר' הפקר כי גם [אם] אין האדם כדאי בזכותו יכול להמשיך אליו ממזל בתפילה ובהכנעה, כמו ששמעתי מהרב הגדול המגיד מראוונא ז"ל על אין מזל לישראל' (שבת קנז). אם משים עצמו כ'אין' יכול להמשיך מזל לישראל וכו', ובשביל שגם בלא זכות יכול להיות משם, וזה לא בזכותא תליא מילתא על כן נקרא מדבר. וזה ישם מדבר לאגם מים' יכול להמשיך משם רב חסד. וע"ע שם פר' עקב (ב) ד"ה ועוד טעם, פר' חוקת (ג) ד"ה ראש הפסגה.

בְּזִכְרוֹתָא, כִּי הִגַּם שְׂאִינוּ כְּדָאֵי לְגַם יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ לוֹ מִהַמְזֵל דְּבָרִים הֲלָלוּ בְּעֵנְיָנִים מְסֻגְלִים בְּזִכְרוֹת צְדָקָה, וְכֵן נִמְי רַק בְּתַפְלָה:

וַיִּם סוּף נִקְרָא הַדְּבֹר, שְׁכָל רְצוֹנוֹ בָּא לְדְבֹר פֶּה וּמַעֲשֵׂיו, וְהַפֵּל אֶחָד, כִּי גַם הַדְּבֹר נִקְרָא מַעֲשֵׂה כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ רְבוּתָנוּ ז'ל (סנהדרין סה). 'עֲקִימַת שְׁפַתָּיו הָיָה מַעֲשֵׂה, וְכֵן שְׁמַעְתִּי מִהֶרֶב הַמַּגִּיד מְרָאוֹנוֹא רַבִּי בְּעַר ז"ל כִּי בְּמִלְךְ הַדְּבֹר שָׁלוֹ הָיָה מַעֲשֵׂה, כִּי הוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה בְּיָדִים רַק מְצַנֶּה וְנַעֲשֶׂה בֶּן. וְהִנֵּה ה' מוֹצֵאֹת הַפֶּה־א, וְכָל דְּבָר שְׁבָקְדָשָׁה אֵינוֹ פְּחוֹת מַעֲשֵׂרָה־י, ה' פְּעָמִים יו"ד גִּימְטְרִיאַ

'ים סוף' רומז לעולם הדיבור והמעשה שהוא סוף המדרגות ושם מתפשטים הרצון וכל המידות

'ים', 'סוף' לְשׁוֹן סוּף, כִּי הַדְּבֹר הוּא סוּף הַמְדַרְגוֹת, שְׁכָל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם (קהלת א, ז), כָּל הַמִּדּוֹת הַטּוֹב וְהַתְּפֹשֶׁטוֹת הַרְצוֹן הַטּוֹב לְהַטִּיב־י:

וַיֵּשׁ עוֹד יָם הַחֲכָמָה־י, יָם שָׁל שְׁלֵמָה, הוּא הַבִּינָה בְּמַחֲשָׁבָה, כִּי מָה שְׁעָלָה בְּרְצוֹנוֹ לְהַתְנַהֵּג מִבֵּין בְּחֻמְתּוֹ וּמַחֲשָׁב כֵּן, וְהַמַּחֲשָׁבָה גַם כֵּן הוּא בְּאוֹתִיּוֹת רוּחָנִיּוֹת מְאֹד, כֵּן רְאִיתִי מִהֶרֶב הַנִּזְלָ עַל פֶּם מְמַלֵּל רְבִרְבָּן (דניאל ז, ח) אוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת־י, כִּי רוּחָנִיּוֹת גְּדוּל יוֹתֵר הַרְבֵּה מְאֹד מְאִין רוּחָנִיּוֹת כָּל כְּפִי־י, עַל כֵּן נִקְרָא יָם שָׁל שְׁלֵמָה, כִּי בְּמַחֲשָׁבָה הוּא אֶחָדוֹת גְּמוּר וְשָׁלוֹם הַכֵּל, מָה שְׂאִין כֵּן בְּדְבֹר

ים של שלמה היא הבינה במחשבה ונכללים שם בחינות הרצון וחכ"ד

◆ ציונים ומקורות ◆

מהרב המגיד מראוונא זלה"ה שבהמלך דיבור הוא מעשה, כי מה שמדבר נעשה כן, ובהדיבור נתגלה שורש מידותיו הטובים, כמו שרוצה להתנהג כן מתנהג ומדבר וכו', וכן עושה כמידותיו הטובים, וזה העשיה והדיבור נקרא 'ים סוף', לשון סוף המדרגות והמידות. יד. עיין פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פ"ד ערך דמעות: 'ים החכמה פי' נקראת בינה כנודע'. טו. עיין זוה"ק ח"ב קלב: עץ חיים שער טנת"א פ"ג, וע"ע עמק המלך שער קרית ארבע פרק קמד: 'לכן היא נקרא, 'פום ממלל רברבן', כי מבינה אתון רברבן'. טז. וע"ע זאת זכרון פר' אמור ד"ה וגם: 'הבינה היא מחשבה, כי חכמה היא נעלמה וכלליות, כי אם בבינה נתגלה החכמה, שמבין ע"י מה שהוא חכם, וחכמה היא למעלה ממחשבה, נקרא מחשבה נעלמה, ובשביל שהיא מחשבה שחושב ומבין האיך להתנהג, ובמחשבה יש ג"כ אותיות שחושב אותם, ויש באותיות ה' מוצאות, והם אותיות גדולות, כי כל רוחניות הוא גדול יותר מגשמיות כידוע, וע"כ נקראת 'פום ממלל רברבן, ו'פום' נקרא סוף הבינה, שבא ממנה התגלות המידות הטובות, וזה 'פום'.

י. מו"ק כח. 'אמר רבא, חיי בני ומוזני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא'. יא. ספר יצירה פ"ב מ"ג, וע"ע זוה"ק ח"ג רכז: 'חמישא תיקונין דפומא כולהו פתיחן בלא סירכא בחמש תיקונין, דאינון אחזה"ע בגרון, בומ"ף בשפון, גיכ"ק בחיך, דטלנ"ת בלישנא, זסשר"ץ בשיניים'. יב. עיין ברכות כא: וראה זוה"ק ח"א כד. וע"ע תיקו"ז פד. 'לית ספירה דלא אתכלילת בעשר, כל חדא בממשלה דיליה'. יג. ע"ע לעיל פר' שמות ד"ה והדיבורים וד"ה ולמה, וע"ע זאת זכרון פר' בשלח ד"ה והנה המחשבה: 'והנה המחשבה שאדם חושב ע"י חכמתו האיך ליישר מידותיו ועדיין לא באו המידות הטובות מכח אל הפועל נקראת 'ים עליון' ים החכמה וכו', ויש עוד למטה ים אחד נקרא 'ים סוף' כי אח"כ מתנהג במידות טובות, וגומל חסד לאשר ראויים לזה כרצון הבורא ב"ה כמו שהבין בחכמתו, וכועס על אשר צריכים לזה, ומרחם על אשר ראויים, ומנצח לצריכים לזה, ומודה על האמת כראוי, ומשפיע לאשר צריכים לכך, ועושה מעשים טובים, וכן בדיבור כראוי לו מדבר דברים כראוי כנ"ל במעשים, כי הכל אחדות, כמו ששמעתי

נִקְרָאִים הָאוֹתִיּוֹת בְּפִרוּשׁ, וְעַל כֵּן הָיָה
 'שְׁלֹשִׁים אַמָּה'י, עַל שְׁחֻמָּה בִּינָה דַעַת
 הוּא אַחְדוֹת וְכָל אֶחָד כָּלוּל מֵעֲשָׂרָה, וְעוֹד
 טַעַם 'וְרַחֵב עֲשָׂרָה' כִּי הִכָּל אַחְדוֹת"י:
 וְעַל כֵּן יָם הַיָּם נִקְרָא יָם סוּף, מִמְּשִׁיךְ
 לְשֵׁם יַמֵּהַמְדָּבָר הוּא הַמְזוּל שֶׁהוּא
 הַפְּקָרִיט, גַּם שְׂבֻזְכוֹת אֵינּוּ פְּדָאִי, עַל כֵּן
 נִקְרָא 'מְדָבָר'. וְחֻמְשִׁים פְּרוּשׁ אִם הֵם
 מְזַיְנִים נֶגֶד מְלַחֶמֶת הַיָּצֵר הָרַע הַנִּלְשִׁי
 לָהֶם כָּל טוֹב, 'עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' כו':

הצדיק ממשך
 לבני כל טוב
 מהמוזל לבחינת
 הדיבור

כְּתִיב (עזרא ט, ט) **כִּי עֲבָדִים אָנַחְנוּ**
וּבְעַבְדַּתְנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ
כו"י. יֵשׁ לְפָרֵשׁ, דְּהִנֵּה כְּתִיב (מלאכי א, ו)
 'אִם אָב אָנִי אֵיךְ כְּבוֹדִי וְאִם אֲדוֹנִים אָנִי
 אֵיךְ מוֹרָאִי'. כִּי הָעוֹבֵד מְאֵהָבָה נִקְרָא בֵּן,
 שְׂמֻכְכֵּד אֶת אָבִיו, כְּמוֹ שֶׁפָּרֵשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ
 ז"ל (קידושין ל: ב) עַל שְׂכָתוֹב בְּכָבוֹד אָב
 קוֹדֵם וּבְמוֹרָא אִם קוֹדֵם, כִּי אֶת אָמוֹ

העבודה
 מאהבה היא
 כבן המוכבד
 את אביו ויראה
 היא כבחינת
 עבד

מְכַבֵּד יוֹתֵר כִּי מְשַׁדְּלֵתוּ^{כב} בְּדַבְרֵים אוֹהֵב
 אוֹתָהּ יוֹתֵר כּו'. הִנֵּה כְּבוֹד בָּא מְאֵהָבָה,
 עַל כֵּן כְּתִיב 'אִם אָב אָנִי' כו', וְכֵן יִרְאֶה
 שִׁיךְ בְּעֶבֶד כְּמוֹ שְׂכָתוֹב 'אִם אֲדוֹנִים אָנִי
 אֵיךְ מוֹרָאִי':

וְזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ, דְּהִנֵּה הָאָדָם מְעוֹרָר
 לְמַעַלָּה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ הַטְּהוֹרָה, וְהִנֵּה
 בִּירְאָה הוּא רַחֲקוֹת, כְּמִשָּׁל מִי שֶׁמְתִירָא
 מְאָדָם מְאֹד נִשְׁמַר מִמֶּנּוּ וְאֵינּוּ מִרְאֶה
 עֲצָמוֹ לְפָנָיו, שְׂמַעוֹרָר לְמַעַלָּה גַּם כֵּן
 רַחֲקוֹת חֲלִילָה, לֹא כֵן, אֲדַרְבֵּי מְעוֹרָר
 רַחֲמִים וְכָל שְׂפַע וְאֵהָבָה, וְזֶה הִנֵּה עֵין
 ה' אֶל יִרְאִיו' כו' (תהלים לג, יח) ^{כג}:

וְהִנֵּה הִגַּם שְׂעִזְרָא וְדָאִי עֶבֶד מְאֵהָבָה,
 נִתְלַבֵּשׁ בְּחִלּוּקֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
 שְׂאִיתָא בְּשִׁמוּאֵל הַנְּבִיא^{כד}, וְזֶה יֵשׁ לוֹמֵר
 'כִּי עֲבָדִים אָנַחְנוּ עוֹבְדִים מִירְאָה, אֵף עַל
 פִּי כֵן 'בְּעַבְדַּתְנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ',
 הָעֵלְנוּ מִמְדַּרְגַּת עֲבָדוֹת לְמַדְרַגַּת בֵּן, וַיֵּט

היראה מה'
 אינה מעוררת
 התרחקות אלא
 רחמים שפע
 ואהבה

הקב"ה העלה
 את בני בימי
 עזרא למדרגת
 בן ועי"ז נמשך
 עליהם חסד

◆ ציונים ומקורות ◆

כא. 'תניא רבי אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר
 והיה העולם שבן מכבד את אמו יותר מאביו
 מפני שמשדלתו בדברים, לפיכך הקדים הקדוש
 ברוך הוא כיבוד אב לכיבוד אם, וגלוי וידוע
 לפני מי שאמר והיה העולם שהבן מתיירא
 מאביו יותר מאמו מפני שמלמדו תורה, לפיכך
 הקדים הקדוש ברוך הוא מורא האם למורא
 האב'. כב. עפ"י דפוס ורשא תרמ"ג, ובדפוס
 'משתדלתו'. כג. 'הנה עין ה' אל יראיו
 למייחלים לחסדו'. כד. ראה ירושלמי תענית
 פ"ב ה"ז: 'ויאמר שמואל חטאנו לה', א"ר
 שמואל בר רב יצחק, לבש שמואל חלוקן של כל
 ישראל, אמר לפניו, ריבון העולמים, כלום אתה
 דן את האדם אלא על שהוא אומר לפניך לא
 חטאתי, 'הנני נשפט אותך על אומרך לא
 חטאתי' (ירמיה ב, לה), ואלו אומרים לפניך
 חטאנו. ובקרבן העדה: "לבש שמואל חלוקן של
 כל ישראל, כלומר שטען בעד כולן".

יז. מלכים א ז, כג: 'זיעש את הים מוצק עשר
 באמה משפתו עד שפתו עגול סביב וחמש באמה
 קומתו וקו שלושים באמה יסוב אתו סביב'.
 יח. עיין זאת זכרון פר' בשלח ד"ה וכן יש לפרש:
 'ים של שלמה היה ה' אמות, ועשר אמות רחבה,
 וקו שלושים יסוב אותו, על שמרומו לים
 החכמה, כמו הלמד הנ"ל שהוא שלושים,
 ושורש הוא עשרה ספירות, כי הכל אחדות
 גמור, חכמה בינה דעת הכל אחד, ע"י חכמתו
 מבין וידע האיקך להתנהג וליישר מידותיו'.
 יט. עיין זאת זכרון פר' יתרו ד"ה בפרשת: 'כמו
 מדבר שהוא הפקר לכל, וכן אמרו רז"ל על
 'ויקבר בביתו במדבר' (מלכים א ב, לד). ועיין
 סנהדרין מט. 'ויקבר בביתו במדבר' אטו ביתו
 מדבר הוא, אמר רב יהודה אמר רב, כמדבר, מה
 מדבר מופקר לכל, אף ביתו של יואב מופקר
 לכל'. כ. 'כי עבדים אנחנו ובעבדותנו לא עזבנו
 אלהינו ויט עלינו חסד לפני מלכי פרס'.

סֵפֶר
דְּבָרַי
אֵמֶת

פרשת בשלח

לְרִישׁ הַפְּרָשָׁה, בְּקִצּוֹר. דְּהִנֵּה הַתְּשׁוּבָה נִקְרָא 'פְּרָעָה', וּבְסֹפֶר מְאֹרֵי אֲזָרָא אֵיתָא [שְׁקָאִי] עַל עוֹלָם הַבָּא, וְהַכֹּל אַחַד כְּפִדּוּעָא. וְהִנֵּה עוֹד טַעַם, לְשׁוֹן 'פְּרוּעַ' (שְׁמוֹת לֵב, כה) א, שְׁעַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שְׁהִיא מְבִינָה כְּדִכְתִּיב (ישעיה ו, י) 'וּבְלִבְבוֹ יִבִּין וְשָׁב' נִתְגַּלָּה לוֹ מַה שְׁחָטָא וְנִנְעַל מִמֶּנּוּ. וְכֵן הִצְדִּיק נִקְרָא 'פְּרָעָה', שְׁמִגְלָה כְּבוֹד שְׁמַיָּם, וְכֵן שְׁמַעְתִּי מִרְבִּי ז"ל שְׁצִדִּיק נִקְרָא 'פְּרָעָה', וְאֵינִי זוֹכֵר טַעְמוֹ, כִּי כִּמָּה פָּנִים בְּתוֹרָה:

וְזֶה יִיְהִי בְּשַׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם (שְׁמוֹת יג, יז) א, עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נִשְׁלַחַו מְסֻטְרָא אַחְרָא, אוֹ עַל יְדֵי צְדִיק. וְכֵן

הַתְּשׁוּבָה
וְהִצְדִּיק
נִקְרָאִים פְּרָעָה
שֶׁהוּא מְלֻשׁוֹן
גִּלּוּי

הַקֶּב"ה אֵינוֹ
נוֹתֵן לְבַעַל
תְּשׁוּבָה עֲנִיּוֹת
אִף שֶׁהוּא קָל
מִנְסִיּוֹן הַעוֹשֵׁר
כִּי הַשִּׁי"ת
מְקַרֵּב הַבַּעַל
תְּשׁוּבָה שְׁלֵא
חֹזֵר לְסוּרוֹ

נְמִי פְּשׁוּט הַיִּצָּר הָרַע נִקְרָא 'פְּרָעָה' א, לְשׁוֹן 'תְּפָרִיעוּ אֶת הָעָם מִמַּעֲשֵׂי' (שְׁמוֹת ה, ד), שְׁמִכְבִּטֵל מְעַבֹּדֵת שְׁמַיָּם. וְלֹא נִחַם אֱלֹקִים כּו' פְּרוּשׁ בְּעֲנִיּוֹת שֶׁהוּא דִרְךְ אַרְצָן פְּלִשְׁתִּים, שְׁרָאוּי לְבוֹא פֶּן עַל הַנּוֹאֲפִים כְּדִכְתִּיב (משלי ו, כו) 'בְּעַד אֲשֶׁה זֹנָה עַד כִּכֹּר לְחַם'ט, וְיִדּוּעַ שְׁפִלְשְׁתִּים בָּאוּ מִנְאוּף'. 'כִּי קָרוֹב הוּא' לְהִיּוֹת טוֹב כְּרָאוּי בְּהַכְנָעָה כְּמוֹ שְׁאוּהַב הַבּוֹרָא כְּרוּף הוּא, כִּי עַל יְדֵי עֲשִׂירוֹת יֵשׁ חֲשַׁשׁ 'וְרָם לְכַבֵּד' כּו' (דְּבָרִים ח, יד), וְכִדְאֵיתָא בְּרַבִּי מוֹשֶׁה אֲרִישִׁיף ז"ל יֵאָדָּם שְׁנִסְיוֹן עֲשָׂר גְּדוּל מִנְסִיּוֹן עֲנִי. 'כִּי אָמַר אֱלֹקִים פֶּן יִנְחַם הָעָם בְּרִאֲתָם מְלַחְמָה' כּו', וְכִמּוֹ

◆ ציונים ומקורות ◆

'ערפה' דא נפשא דשמאלא בת זוגיה של יצר הרע, ולמה אתקרי 'ערפה' משום 'כי עם קשה עורף הוא' (שמות לד, ט). וע"ע תולדות יעקב יוסף פר' בשלח: 'ויהי בשלח פרעה את העם, ור"ל כי 'ערפה' הוא היצר הרע ומה שכ' בזוהר רות יעו"ש, והוא ענין 'פרעה', אתוויין דדין כמו דדין. ו'בשלח פרעה את העם, שיצאו אברי האדם מרשות יצר הרע, כמו ביציאת מצרים שיצאו מן מ"ט שערי טומאה אל הקדושה'. ט. עיין סוטה ד: 'כי בעד אשה זונה עד ככר לחם' וכו'. כל הבא על אשה זונה לסוף מבקש ככר לחם. י. רש"י בראשית י, יד: 'זאת פתרוסים ואת כסלוחים אשר יצאו משם פלשתים' משניהם יצאו, שהיו פתרוסים וכסלוחים מחליפין משכב נשותיהם אלו לאלו, ויצאו מהם פלשתים'. וע"ע תנחומא וישב א: 'אשר יצאו משם' וגו' אינו אומר אשר הולידו אלא 'אשר יצאו' להודיע שהן כולן בני זימה'. יא. דברים א: 'גדול נסיון העושר מנסיון העוני, כי כן מידת ישראל כי בצר

א. מערכת הפ"א ערך פרעה: 'הבינה נקרא 'פרעה' שפורעת שכר טוב לצדיקים'. ב. ועיין זוה"ק ח"ג קכב: 'מצות תשובה ודא איהי בינה'. וע"ע שם ח"ב כז: 'בעלמא דאתי דאיהו בינה'. ג. 'וירא משה את העם כי פרוע הוא'. וברש"י: 'פרוע', מגולה, נתגלה שמצו וקלונו'. ד. ע"ע זכרון זאת פר' בשלח ד"ה והנה י"ל: 'התשובה נקרא 'פרעה', לשון 'פרוע הוא', כי השב נתגלה לו יותר דרכי התשובה והעבירות שעבר'. ה. ע"ע זאת זכרון פ' בשלח ד"ה הנה: 'הצדיק נקרא 'פרעה', כן יש לומר וכמו ששמעתי ממורי. יש לפרש משום שמגלה חסדים המכוסים לשון 'פרוע הוא'. ו. עיין נועם אלימלך פר' מקץ ד"ה וזהו ויהי מקץ: 'פרעה' לשון גילוי, כמו 'ופרע ראש האשה' (במדבר ה, יח), דהיינו שנתגלה לו השגה עליונה שיוכל להשיג השגות גדולות ועולמות עליונים'. ז. 'ויהי בשלח פרעה את העם' וגו'. עד 'לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם'. ח. עיין זוה"ק ח"א פ:

שְׁאִיתָא בְּסִפְרֵי הַיִּשְׂרָאֵל (שער י')^ב שְׁמִקְרַב הַבּוֹרָא הַבְּעַל תְּשׁוּבָה כְּדִי שְׁלֵא יִשׁוּב לְסוּרוֹ חַס וְשְׁלוֹם^ג:

וְכֵן יֵשׁ לְפָרֵשׁ 'בְּשִׁלַּח' לְשׁוֹן 'לְוִיָּה'^ד, פְּרוּשׁ [שְׁקָאִי] עַל הַיִּצָּר הָרַע^ה, כִּי יֵשׁ מִי שְׁשָׁב בְּתְשׁוּבָה וְעוֹבֵד אֶת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא בְּהִלְוִית יִצָּר הָרַע, כְּמוֹ לְמִשְׁלֵי שְׁכּוּעִים עַל מִבְּטָלְיוֹ וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה, זֶה נִקְרָא שְׁהִיָּצָר הָרַע מְלִיָּה אוֹתוֹ לְעִבּוּדֵי שְׂמִימִים כְּשִׁיּוֹצֵא מְמֹנֵי, עַל כֵּן הוּא חֲשֵׁשׁ כִּיּוֹן שְׁיֵשׁ בּוֹ מַעֲנִין הַיִּצָּר הָרַע שְׁלֵא יִתְקַלְקַל עוֹד:

יש מו' ששב בתשובה אך היצה"ר מתלווה עמו כגון שכועס על המבטלים אותו מעבודה ואו' יש חשש שע"י עניות יתקלקל עוד

'וַיִּפֹּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם' כו'. פְּרוּשׁ דְּהִנֵּה נִשְׁמַתְק הַדִּין נִשְׁמַךְ מִכּוֹן פְּרוּסָה כִּי שׁוֹרֵשׁ הַדִּין הוּא לְצוּרֵי הַחֶסֶד וְכֵן פְּרוּסָה וְעוֹשֵׂר הֵם לְצוּרֵי עֲבוּדַת ה' שְׁהוּא הַעִיקָר

'וַיִּפֹּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם' כו'. פְּרוּשׁ דְּהִנֵּה נִשְׁמַתְק הַדִּין נִשְׁמַךְ מִכּוֹן פְּרוּסָה כִּי שׁוֹרֵשׁ הַדִּין הוּא לְצוּרֵי הַחֶסֶד וְכֵן פְּרוּסָה וְעוֹשֵׂר הֵם לְצוּרֵי עֲבוּדַת ה' שְׁהוּא הַעִיקָר

וַיִּפֹּב אֱלֹקִים אֶת הָעָם' כו'. פְּרוּשׁ דְּהִנֵּה נִשְׁמַתְק הַדִּין נִשְׁמַךְ מִכּוֹן פְּרוּסָה כִּי שׁוֹרֵשׁ הַדִּין הוּא לְצוּרֵי הַחֶסֶד וְכֵן פְּרוּסָה וְעוֹשֵׂר הֵם לְצוּרֵי עֲבוּדַת ה' שְׁהוּא הַעִיקָר

ציונים ומקורות

כהם לצדיקים. ולא מפני שמעלת בעלי תשובה כמעלת הצדיקים, אך מפני שבעלי תשובה, אם הבורא לא יקבל אותם ולא יראה אהבתו להם ישובו מיד לרשעתם. אך הצדיק מפני שמכיר הבורא את לבבו על כן לא יגלה לו אהבתו, כי ידע הבורא תם לבבו וכי לא יתן תיפלה לאלהים ולא יתקצף על דיניו. יג. ע"ע זכרון זאת פר' בשלח ד"ה ויהי בשלח. יד. עיין שמו"ר כ, ג: 'ויהי בשלח פרעה' אלא מלמד שהיה פרעה מלווה אותם וא"ל התפללו ובקשו עלי רחמים וכו' ואין שילוח האמור כאן אלא לויה'. טו. ראה לעיל ד"ה וזה ויהי: 'היצר הרע נקרא פרעה'. טז. עיין תיקו"ז קו: 'גבורה בצפון ותמן עותרא, הדא הוא דכתיב 'מצפון זהב יאתה'. וע"ע פרדס רימונים שער מהות והנהגה פט"ז: 'תחילת ההתעוררות מן הגבורה וכו', ונתבאר מתוך דברי רז"ל והרשב"י ע"ה כי העושר נשפע אל האדם מן המידה הזאת, ונתנו סימן לדבר 'הרוצה להעשיר יצפין'. וכן אמרו וכו' כי עיקר המזון נשפע מן המידה הזו, והעד על זה 'שולחן בצפון' ומשם מזון בא לעולם'. יז. עיין עץ חיים שער עיגולים ויושר ענף ג. וע"ע שער ההקדמות כא: 'סיבת הצמצום היה, כדי שיוכלו התחתונים לקבל האור'.

פקדוהו יתברך, מה שאין כן ברב טוב'. וע"ע שם ח: 'באחד משני דרכים מנסה הוא יתברך את האדם. א. בעוני אם יסבול חרפת רעב וחוסר לחם ולא יקוץ. ב. בעושר אם ישמן ויבעט או יכלכל דבריו במשפט. והן אמת כי אם יהיה נסיון העוני בכף מאזניים ונסיון העושר בכף שני איזה הדרך קשה מחבירו הזה או זה, הלא ימצא כי הגדול מחבירו הוא נסיון העושר, כי הנה יותר יתעתד לחטא בעל חומר גאוה אשר יקנה עשיר בעושרו ויאבד דעתו מאשר יחטא עני בעוניו וכו', שכל רעת הדלות איננה זולתני גניבה וספק שבועה וכו', אמנם נסיון העושר לא כן הוא כי גדול כים שברו וכו', וטעם הדבר הוא כי אין לך דבר מכשיר את האדם כהכנעה, והנה אין ספק כי העוני הוא המביאו אליה'. יב. 'ומה שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לד): 'מקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים' וכו', כי הבורא יעשה בשביל בעלי תשובה יותר ממה שיעשה בשביל הצדיקים, כאשר עשה בעבור אנשי נינוה, וכאשר עשה בשביל אחאב והאריך לו אפו. וכל זה, כדי להראות הבורא לרשעים אהבתו בבעלי תשובה, וזו היא ידו הפשוטה לשבים למען ישובו מרעתם. ועל זה יעשה לפעמים לבעלי תשובה ניסים אשר לא יעשה

הוא שרש אברהם אבינו עליו השלום^י, והצמצום שרש יצחק אבינו עליו השלום^י, ואחר כך המצוה להיות החסד בהדרגה שרש יעקב אבינו עליו השלום^י. וזה להעלות הדין בשרשו שהיה לצורך הטבה מתמקמים הדינים, ובא ממנו גם פרנסה כי הוא גם כן כזה שעקר הוא להשלים רצונו יתברך, כי אם צריך לזה פרנסה ברוח, כי אם אין

קמח' כו' (אבות פ"ג מ"ז)^{כא}, וכן נמי 'עשר כו' נאה לצדיקים' כו' (שם פ"ו מ"ח), והוא כנ"ל. והדין שהיה ראוי לבא, בא על שונאי ישראל^{כב}. וזה ייסב אלקים^{כג} את העם לשון הסבה בשלח^{כד}, וכן נראה לי פרש הבעל הטורים^{כה}:

ומפרש האייך דרך השפע, דרך המדבר ים סוף. פי 'מדבר' קאי על מזל^{כז}, שמשם בא בני חיי ומזוני שלא

יש מצוות שזכותן מועיל לבני חיי ומזוני אך גם בלי זכות יכולים להמשיכם מהמזל שהוא הפקר כמדובר

◆ ציונים ומקורות ◆

יה. עיין זוה"ק ח"א קלז. 'אברהם דאיהו חסד עילאה, ועביד חסד עם כל בריין'. יט. עיין זוה"ק ח"ג שב. 'יצחק ידע ליה בדרגא דגבורה דאיברי 'פחד יצחק' ודחיל ליה לעלמין. ועיין שער מאמרי רשב"י פר' בא: 'כל מדידה היא מצד הגבורה, לפי שהחסד מורה התפשטות בכל הדברים, אבל הגבורה והדין אינה מנחת האור העליון להתפשט למטה להאיר אלא בקצבה ומידה בשיעור הצריך'. וע"ע עץ חיים שער עיגולים ויושר ענף ב: 'ענין הצמצום הזה הוא לגלות שורש הדין, כדי לתת מידת הדין אח"כ בעולמות'. וע"ע יונת אלם פ"ד. כ. עיין זוה"ק ח"א רנו. וראה עוד שלה"ק פר' ויצא תורה אור: 'כי מידתו של יעקב הוא תפארת וכו', ונודע כי תפארת הוא המכריע בין שני המידות של חסד וגבורה וכו', ואף על פי שהוא מקבל משניהם ומכריע, מכל מקום מטה כלפי חסד ביותר מלהגבורה'. כא. 'אם אין קמח אין תורה'. כב. ע"ע להלן פר' עקב ד"ה וצאן ידו: 'שורש המצאת עולמות הוא להטיב לברואיו ולהשפיע כי חפץ חסד הוא, ואם היה רוצה יתברך להשפיע בלא צמצום אי אפשר לקבל, ולא היה בא הרצון מכח אל הפועל, הוצרך יתברך לצמצם. והנה הצמצום הוא שורש הדין היפך חסד, אך הוא טפל לחסד סיוע לחסד, ומזה יכולין לפעול להמתיק הדין בשורשם שהוא לצורך חסד, כן גם למטה יבוא הדין רק על שונאי ישראל לצורך קיום העיקר הם ישראל, כמו בשורש הגבורות הוא רק לצורך העיקר הוא החסד. ומזה השורש בא פרנסה, כי העיקר הוא

לעבודת שמים, כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"ב) 'כל מה שברא לא ברא אלא לכבודו', וכדכתיב (ישעיה מג, ז) 'כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו' וכו', טוב לזה עושר לעובדו מתוך הרחבת הלב, כי 'שמעתתא בעי צילותא' (מגילה כח:), וגם הוא כבוד שמים להיות טוב ליראי אלוקים גם בזה (העולם), וכמו שאמרו רז"ל 'הנוי והכח והעושר נאה לצדיקים' כו', והוא כמו הגבורות שהוא רק לצורך חסד כנ"ל, ושולחן בצפון מהאי טעמא, כי הוא טפל להעיקר כמו שמאל שמסייע לימין, כי ימין הוא העיקר, בערך זה נקרא למעלה ימין ושמאל העיקר והטפל. וע"ע לעיל פר' וירא ד"ה ופשוט נמי. זכרון זאת פר' ויצא ד"ה דהנה כל. כג. עיין ספרי ואתחנן כו: 'כל מקום שנאמר אלהים זו מידת הדין'. כד. ע"ע זכרון זאת בשלח ד"ה ומה עושה: 'ומה עושה במידת הדין, משם ממשיך פרנסה ועושר להעולם, כי 'שולחן בצפון' ו'מצפון זהב יאתה', וזה ייסב אלוקים את העם' לשון הסבה כדאיתא בבעל הטורים'. כה. 'ויסב אלהים את העם דרך המדבר'. שערך להם שולחן והסיבן לאכול. אין 'ויסב' אלא הסבה, כמה דאת אמר 'היוכל אל לערוך שולחן במדבר' (תהלים עח, יט). כו. עיין קהילת יעקב ערך ארץ מדבר. וע"ע זאת זכרון פר' שלח (ב) ד"ה וזה קאי: 'ישם מדבר לאגם מים' (תהלים קז, לה) הוא המזל הנקרא 'מדבר' הפקר, כי גם [אם] אין האדם כדאי בזכותו יכול להמשיך אליו ממזל בתפילה ובהכנעה, כמו ששמעתי מהרב הגדול המגיד מראוונא ז"ל על 'אין מזל לישראל' (שבת קנו), אם משים עצמו כ'אין' יכול

ספר
אוהב
ישראל

פרשת בשלח

הגאולה היתה
ע"י שער הנ"ן
משערי בינה
וע"י התגלות
הדעת העליון

וְחַמוּשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עֲמוּזָא'. וּפִרְשׁ רַשִׁ"י ז"ל 'אֵין 'חַמוּשִׁים' אֶלָּא מְזִינִים' כּו', עֵינ שָׁם ב'. יֵשׁ לְרַמְזוּ בְּזֶה בְּהַעִיר לָב, כִּי הִנֵּה נוֹדַע בְּסִפְרִים הַקְּדוּשִׁים, אֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּעֵת גְּלוּת מִצְרַיִם נִכְנְסוּ וְנִשְׁקָעוּ בְּמִ"ט שְׁעָרֵי טְמֵאָה, עַל יְדֵי גְלוּלֵי מִצְרַיִם וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם שֶׁהָיָה מְקוּם תְּכֵלֶת הַטְּמֵאָה, וְאֵלּו חֵס וְשָׁלוֹם הָיוּ נִכְנְסִין לְשַׁעַר הַנּוֹ"ן מִשְׁעָרֵי הַטְּמֵאָה, אֲזֵי אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ הֵינּוּ מְשַׁעֲבָדִים לַפְּרָעָה בְּמִצְרַיִם, אַךְ שְׁנַגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ

מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ וּגְאֻלָּם קִדְּם שְׁנִכְנְסוּ, וְסוּד הַגְּאֻלָּה הָיָה עַל יְדֵי שְׁעַר הַנּוֹ"ן מִן נוֹ"ן שְׁעָרֵי בִינָה הַקְּדוּשִׁים, וְגַם נִתְגַּלָּה סוּד הַדְּעַת הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשָׁה, וְעַל יְדֵי זֶה נִגְאָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מִתּוֹךְ הַמִּטְּ שְׁעָרֵי טְמֵאָה וְנִכְנְסוּ לְמִ"ט שְׁעָרֵי בִינָה עַד שֶׁעָלוּ גַם לְשַׁעַר הַנּוֹ"ן מִן נוֹ"ן שְׁעָרֵי בִינָה, בְּסוּד גְּדוּלוֹת הַמַּחֲיָן שֶׁהֵם בְּחִינַת י"ה, חֲכֵמָה וּבִינָה, שֶׁהוּא סוּד הַגְּאֻלָּה בְּתַמִּידִית, וְכַמְבָּאֵר אֲצֻלְנוּ לְעִיל כְּמָה פְּעָמִים:

◆ ציונים ומקורות ◆

א. 'ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. ויקח משה את עצמות יוסף עמו'. ב. 'וחמושים', אין 'חמושים' אלא מזויינים, וכן הוא אומר (יהושע א, יד) 'ואתם תעברו חמושים'. וכן תרגם אונקלוס 'מזרזין', כמו 'זירק את חניכיו' (בראשית יד, יד) 'זרזו'. ג. עיין חסד לאברהם מעין ב נהר נו: 'ודע שיש מסורת קבלה ביד רז"ל, שישראל נתלכלכו כל כך בשיקוצי מצרים עד שבערב פסח נכנסו בהיכל מ"ט, שאם ח"ו היו מתעכבים יותר היו נכנסין בהיכל נ' ושוב לא היה להם תקנה עולמית, וזהו סוד 'ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו משם עדיין אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים', ולכן נכתב נ' פעמים יציאת מצרים בתורה'. ד. עיין זוה"ק ח"א רסא: 'הה"ד (מיכה ז, טו) 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות', כיום צאתך הוה ליה למימר, מאי 'כימי', דכולהו יומין עילאין אודמנו התם ואודמנו הכא. בג"כ 'נפלאות' נ' פלאות חמשין פלאות, דהא נ' תרעין דבינ"ה פתח קוב"ה לאפקא לון מתמן. ובגיני כך באורייתא אדכר

יציאת מצרים נ' זמנין לקבל נ' תרעין, כדין יעביד ליומא משיחא'. וע"ע שער הכוונות דרושי הפסח דרוש ה: 'ונודע כי בכח נ' שערי בינה יצאו ישראל ממצרים'. ה. עיין תולדות יעקב יוסף פר' וישלח: 'כמו ששמעתי ממורי, כי ענין גלות מצרים היה שחסר מהם הדעת, שידעו להכריע שיש בורא אחד המחדש בטובו תמיד מעשה בראשית וכו', עד שבא משה בחי' הדעת וע"י הניסים שעשה נתפרסם בעולם שיש בורא אחד המחדש תמיד'. ו. זוה"ק ח"ב קכג: ז. עיין לעיל פר' שמות ד"ה ואלה שמות: 'ועיקר בחינת הגלות הוא הסתלקות המוחין, וכמובא בספרי המקובלים על פסוק (תהלים לט, ג) 'נאלמתי דומיה' גו'. היינו כי נעשה כביכול משם הקדוש 'אלהים'. 'אל"ם' לבד. והטעם 'דומיה', 'דום י"ה', שנסתלקו המוחין קדישין כביכול על ידי גלות השכינה כביכול. וזהו גם כן סוד הגלות והיסורין של כל אדם בפרטות, ובכל זמן כשנופל ממדרגתו הוא רק מחמת הסתלקות המוחין ממנו, אך הוא ירידה לצורך עליה וכו', על ידי שמקבל עליו עול מלכות שמים ביראה ואהבה

עליית כל
העולמות ע"י
שם מ"ב

וְהִנֵּה נֹדַע מְסֻפְּרִים הַקְּדוּשִׁים" כִּי סוּד
עֲלִית כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא סוּד מ"ב
הַקְּדוּשׁ, וְשֵׁם זֶה יִשְׁנֹו בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם,
בְּעֵשִׂיָּה וְיִצְיָרָה וּבְרִיאָה וּבְאַצִּילוֹת
הַקְּדוּשׁ, כָּל עוֹלָם וְעוֹלָם לְפִי בְּחִינַת
קְדוּשָׁתוֹ, וְכַאֲשֶׁר יְבַאֵר אֶצְלָנוּ אִם יִרְצֶה
הַשֵּׁם בְּפִרְשֵׁת מְסַעֵי בְּאַרְיִכּוֹת"ט:

וְהִנֵּה סוּד מ"ב שֶׁבְּעוֹלָם הָעֵשִׂיָּה, הוּא
סוּד הָאוֹתִיּוֹת הַיּוֹצְאִים מֵרֵאשִׁי
תְּבוֹת שֶׁל תְּפִלַּת רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה
כְּנֹדַע, שֶׁהוּא אֲנָא בְּיַחַד גְּדֻלַּת יְמִינֶךָ
תְּתִיר צְרוּרָה שֶׁהָרֵאשִׁי תְּבוֹת שְׁלוֹ אב"ג

עליית בני
ממצרים בכח
שם מ"ב של
'אנא בכח'
שהוא סוד
עליית
הניצוצות
למקורם

ית"ץ", וְכֵן יִשְׁנֹו שְׁבַעַה פְּסוּקִים בְּסוּד ז'
קוֹלוֹת שְׁבַמְזְמוֹר (תהלים כט) 'הִבּוּ לָהּ בְּנֵי
אֱלֹהִים י", וְהִז' שְׁמוֹת שְׁבַכָּל שֵׁם, וְא"ו
אוֹתִיּוֹת, עוֹלָיִם יַחַד לְמַנְיֵן מ"ב. אָמְנָם
בְּכָל אֶחָד מֵהֵז' שְׁמוֹת שְׁיִשׁ בּוּ וְא"ו
אוֹתִיּוֹת יִשְׁנֹו עוֹד בְּחִינַת הָאָרְהַ הַכּוֹלֶלֶת
הַמְשָׁלִים לְשַׁבַּע וְעוֹלָיִם מ"ט כְּנֹדַע
בְּסוּד הַסְּפִירָה י". וְעַל יְדֵי כַח זֶה הַשֵּׁם
הַקְּדוּשׁ יִצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כִּי
הוּא סוּד הָעֲלָאוֹת הַנִּיצוּצוֹת לְהוֹצִיא
בְּלַעַם מִפִּיהֶם וּלְהַעֲלוֹתָן לְמִקְוֶה וּלְשָׂרְשָׁן
הַרְמָה בְּקֶדֶשׁ:

◆ ציונים ומקורות ◆

עולה מספר מ"ב אשר משם יוצאים ז' שמות
מרגלאין לכל ימי השבוע, וגם שם הוי"ה הקדוש
כפשוטו ומילואו ומילוי דמילואו עולה גם כן
מ"ב אותיות, ועוד כמה שמות הקדושים שהם
במספר מ"ב. וע"ע עץ חיים שער כסא הכבוד,
אוצרות חיים שער אבי"ע. י. עיין אוצרות חיים
שם: 'ענין שם של מ"ב שיש בכל עולם מג'
עולמות אצילות בריאה יצירה וכו', והנה אדם
דיצירה יש לו ג' ידיים שהם סוד שם מ"ב ד'אנא
בכח' וכו', כנזכר כדי לאחוז עמהם את עולם
העשיה ומעלהו למעלה, כמבואר אצלנו
בתפילת השחר על אנא בכח הנאמר בעת
הקרבת. יא. עיין פרי עץ חיים שער השבת
פ"ח: 'גם ידעת, כי שם מ"ב שבעולם היצירה
הוא שם 'אבגית"ץ', לכן ראוי לכוין בהם, לכן כל
הכוונות כולם ראוי לכוין בהם עתה. זהו הסדר
שלהם, 'קול ה' על המים' תכוין הבל ראשון
שהוא מן החסד וכו', ותכוין כי שם זה ביצירה
הוא אבגית"ץ וכו', ותכוין כי ע"י האורות האלו,
עולה ספירת החסד שבעשיה. 'קול ה' בכח' ענין
כח הוא הגבורה דעשיה וכו', ותכוין לשם מ"ב
שהוא קר"ע שט"ן וכו', 'קול ה' בהדר' תפארת
דעשיה וכו', שהוא נג"ד יכ"ש' וכו' עיי"ש.
יב. עיין שער הכוונות דרושי הפסח דרוש יא: 'גם
יכוין כוונה אחרת, והיא בשם בן מ"ב הרמוז
בר"ת תפילת 'אנא בכח גדולת' כו', והוא

והכנעה, ומבין ומביט באיזה מדרגה תחתונה
הוא בעת הזאת, וצועק במר נפשו אל הש"י
שיושיע אותו מצרתו ומדחקו ועושה תשובה
שלימה, אזי חוזרין אליו המוחין ויגאל מצרתו
ומדחקו וכו', ועל דרך זה הוא גם כן גלות הכללי
בכלל ישראל. ח. ראה שער הכוונות דרושי
הקדיש דרוש א: 'כי אין שום עליה בעולמות
אלא ע"י שם בן מ"ב, ושם זה של מ"ב הוא אשר
מעלה כל העליות שיש בכל העולמות, משום
דאיהו סליק ולא נחית כנו' פ' תרומה קל"ב ע"ב.
ט. עיין שם ד"ה והנה בכל עולם: 'בכל עולם
ועולם מד' העולמות הקדושים אצילות בריאה
יצירה עשיה, בכל אחד ישנו שם מ"ב הקדוש, כי
שם זה הוא סוד העלאת העולמות מעולם
לעולם עד אין סוף, היינו השם מ"ב הקדוש
שבעולם היצירה הוא מעלה את עולם העשיה
ליצירה, והשם מ"ב הקדוש שבעולם הבריאה
הוא מעלה עולם היצירה לבריאה, והשם מ"ב
הקדוש שבעלמא דאצילותא קדישא הוא מעלה
עולם הבריאה לאצילות הקדושה. וכן הוא
העלאת העולמות באצילות הקדושה כי אית
כסא לכסא מעשיה שבאצילות ליצירה
שבאצילות הקדושה עד לאצילות שבאצילות,
והכל נעשה על ידי שמות מ"ב הקדושים, כי ישנו
כמה וכמה שמות מ"ב, היינו שם של 'אנא בכח'
שהוא אב"ג ית"ץ, וכן שם הקדוש אהי"ה יה"ו

מזווינים' היינו ז' פעמים ז', ורומנו לשם מ"ב שבצירוף המלכות עולה מ"ט

וְזֶהוּ שְׁפִרְשׁ רַשׁ"י ז"ל 'אין חמושים אלא מזינים', הינו סוד זינין, שהם ז' פעמים ז' עולה מ"ט שְׁעָרֵי בֵּינָה, רק שער הנו"ן שהוא בסוד מחין דגדלות נגלה עליהם לשעתן לגדל ההצטרפות בעת שהוא וכנודע מספרים הקדושים". וזהו גם פן סוד 'בְּוִיִן תְּתַקְטֹר', הינו פי כל שם מהז' שמות הוא רק וא"ו אותיות, והינו שסוד מלוכה הקדושה בשבת קדש מתקטרת ומתקשרת ב'ווי'ן וכנ"ל, וגם נעשה 'זינין דכנישין', דכניש בגווייהו כל טיבו וכל ברכאין ונהורין עלאין בסוד הארה כוללת וכנ"ל, וכמבאר אצלנו פְּרִשְׁת וַיִּגַשׁ גם פן"ט, וְהֵבֵן כָּל זֶה:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמֹת יוֹסֵף עֲמוּז"ט. ידוע" שמשנה רבינו עליו השלום הִיָּה סוּד הַדְּעַת הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, וַיֹּסֵף

מש"ר סוד הדעת, ויוסף בחי' היסוד העולה עד החכמה

הַצְּדִיק הָיָה בְּחִינַת יְסוּד צְדִיק חַי עֲלָמִין"י, הַמְתַּיַּחַד וּמִתְקַשֵּׁר בְּסוּד חַי חֲלִיּוֹת שְׁבַשְׁדְּרָה"ט, וְעוֹלָה לְמַעְלָה לְבְּחִינַת מוֹחַ הַחֲכָמָה עֲלָאָה קְדִישָׁא"ב, וּמִשָּׁם מִשְׁפִּיעַ שְׁפַע קְדֻשָּׁה וְחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁ לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהוּא אֲתַקְשְׁרוּתָא דְכָלְהוּ עֲלָמִין, וּמִקְשֵׁר עֲצָמוֹ בְּכָל בְּחִינּוֹת שְׁבִיעִית שְׁבַכָּל הָעוֹלָמוֹת סוּד הַמְּלָכוֹת הַקְּדוֹשׁ:

וְזֶהוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמֹת יוֹסֵף, 'עצמות' הוא לשון כְּעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטַהֵר' (שמות כד, י), לְשׁוֹן בְּהִירוֹת וְאוֹר, הֵינּוּ שְׁמֹשֶׁה סוּד הַדְּעַת לְקַח עִם בְּחִינָתוֹ גַּם כֵּן אֶת הַבְּהִירוֹת וּמִקּוֹר שָׂרְשׁוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצְּדִיק חַי עֲלָמִין שֶׁהוּא בְּהִירוֹת אוֹר הַחֲכָמָה, 'כִּי הַשְּׁבַע הַשְּׁבִיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' הֵינּוּ כִּי הוּא קָשָׁרָם וַיַּחְדֵּם כָּל הַבְּחִינּוֹת בְּבְּחִינַת 'שְׁבַע' לְהִיּוֹת מְזִינִים וְכַנְ"ל לְבֵי, וְהַמְשָׁפִיל יָבִין כָּל זֶה וַיְבִין דְּבָר מֵתוֹךְ דְּבָר:

מש"ר לקח בהירות אור החכמה שהוא שורש מידת יוסף

ציונים ומקורות

'בווי'ן תתקטר' בוא"ו ישנו שני ווי'ן, וא"ו ראשונה הוא סוד מידתו של יעקב סוד התפארת גם בסוד וא"ו מידות, והוא"ו השניה הוא המילוי והוא בבחי' יוסף הצדיק יסוד ח"י עלמין, וזהו 'בווי'ן תתקטר' המלכות הקדוש, 'זינין דכנישין' היינו זינין דכניש בגווייהו כל טיבו וכל ברכאין ונהורין עלאין קדישין. טז. ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקוד פקוד יפקוד אלהים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם'. יז. וזה"ק ח"ב רכא. וע"ע עץ חיים שער דרושי הצלם דרוש ב. יח. וזה"ק ח"ג שב. 'יוסף ידע ליה לקב"ה מגו ההיא אספקלריא דאיקרי 'כל' ואיקרי 'יסוד' ואיקרי 'צדיק'. וע"ע וזה"ק ח"א קצג: 'צדיקא יסודא דעלמא דאיקרי חי דעלמין'. יט. עיין תיקו"ז נו: ב. וזה"ק ח"ג רמו: דא צדיק חי עלמין, דנגיד טיפין קדישין דאינון פירוורין כזיתים ממוחא עילאה'. ועיין עץ חיים שער שבירת הכלים פ"ג. כא. ד"ה וזהו שפירש רש"י.

אבגית"ן וחבריו שהם ז' שמות, ובכל שם ו' אותיות. בשבוע הא' תכוין לשם הא' שהוא אבגית"ן, ותחלקהו בז' ימי השבוע ההיא בזה האופן, אות א' בליל א', אות ב' בליל ב', אות ג' בליל ג', אות ד' בליל ד', אות ת' בליל ה', אות צ' בליל ו'. וכל הו' אותיות עצמם בליל ז'. ועד"ז בכל שבוע בשם של חלקו. יג. עיין שער הכוונות דרושי הפסח דרוש א, פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א. יד. זמר אזמר בשבחין לליל ש"ק: 'שכינתא תתעטר בשית נהמי לסטר בווי'ן תתקטר וזינין דכנישין'. טו. ד"ה וזהו סוד שבת קודש: 'כמו שאנו אומרים 'בווי'ן תתקטר וזינין דכנישין', והיינו כי אז הצדיק עולה ומקשר את עצמו בוא"ו מידות ומייחד את עצמו על ידי ח"י חוליות שבשדרה בסוד ח"י עלמין, ועולה עד הדעת ומייחד ומקשר עצמו עם ה' אחרונה סוד המלכות הק' מידה השביעית, והה' אחרונה עולה ומתעטרת על ראש הוא"ו בסוד 'אשת חיל עטרת בעלה' (משלי יב, ד) ונעשה בחי' זיין, וזהו

ספר
בת עין

פרשת בשלח

וַיְהִי בַשַּׁלַּח פָּרַעַה אֶת הָעָם וַגּוֹ'א. הִנֵּה
בְּסֹפֶר אֹרֶךְ הַחַיִּים דִּקְדָק עַל אוֹת
וְאִ"ו שֶׁל 'וְלֹא נָחַם' שֶׁהוּא לְכַאוֹרָה מִיָּתֵר:
וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ עַל דֶּרֶךְ הַמוֹסֵר. הִנֵּה יֵשׁ
לְהֶאָדָם ב' בְּחִינּוֹת קְטָנוֹת, הִינּוּ
קְטָנוֹת א' כִּשְׁהוּא פְּחוֹת מִבֶּן י"ג שָׁנָה
וְיוֹם אֶחָד, וְקְטָנוֹת ב' אַחַר שֶׁהִגִּיעַ לִי"ג
שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד אֲבָל לֹא הִגִּיעַ עַדִּין
לְבַחֲיַנֵּת כ' שָׁנָה. פְּרוּשׁ 'קְטָנוֹת' הוּא
שָׂאִין לוֹ בְּחִינַת אֹרֶךְ ה' וְהוּא בְּבַחֲיַנֵּת
חֲשֻכּוֹת שָׂאִין מֵאִיר עֲלֵיו אֹרֶךְ ה':

בח' 'קטנות'
הוא חשכות
שאין מאיר
עליו אור ה'

וּבַתְּחִלָּתָא עֲבוּדְתוֹ לֵה' שָׂאִין לוֹ עַדִּין
אֲפֹלוּ בְּחִינַת י"ג, הִינּוּ שָׂאִין
לוֹ בְּחִינַת 'אֶחָד' גִּימְטְרִיא י"ג, שְׁעַדִּין
אֵינּוּ מִבִּין אַחְדוֹת ה' אֵיךְ שֶׁהוּא מְמַלֵּא
כָּל עֲלָמִין וְלִית אַתְר פְּנוּי מִנֵּיהּ,
וּכְשֶׁאָדָם אֵינּוּ מִבִּין כָּל זֶה עַדִּין הוּא
בְּבַחֲיַנֵּת חֲשֻכּוֹת גְּמוּר, עַד שִׁזְיוּצָא
מִחֲשֻכּוֹת זֶה וּמֵאִיר עֲלֵיו אֹרֶךְ ה' שֶׁיִּכּוֹל
לְהִבִּין בְּחִינַת אַחְדוֹתוֹ יַתְבַּרֵךְ כַּנִּל, אַז
נִתְדַמָּה לוֹ שֶׁהִשְׁיֵג כָּל בְּחִינַת קְדֻשָּׁה וַיֵּשׁ
לוֹ קִצֵּת גְּסוֹת הַרוּחַ, הִינּוּ שֶׁלֹּא הִגִּיעַ
עַדִּין לְבַחֲיַנֵּת כ' בְּחִינַת הַכְּנַעֲנִי שֶׁיִּבִּין

קטנות הא' עד
בח' י"ג שנה
שאינו מבין
אחדות ה' והוא
בחשכות נגמור

קטנות הב' הוא
עד בח' כ' שנה
שיש קצת
גסות הרוח

פְּחִינַת עֲרֻכּוֹ וְעֲבוּדְתוֹ לֵה'. וְהוּא
בְּבַחֲיַנֵּת חֲשֻכּוֹת בְּחִינַת גְּסוֹת הַרוּחַ
בְּחִינַת 'עֲמַלְקִי' גִּימְטְרִיא 'אַל אַחֲרַי',
וְאֵין זֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת הַקְּדֻשָּׁה, עַד
שֶׁמִּגִּיעַ לְבַחֲיַנֵּת עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּחִינַת כ'
כְּפוּפָה בְּחִינַת הַכְּנַעֲנִי, שֶׁמִּבִּין פְּחִינַת
עֲרֻכּוֹ וְעֲבוּדְתוֹ לֵה', וְזֶהוּ בְּחִינַת אֹרֶךְ
בְּשְׁלֵמוֹת וְהוּא בְּחִינַת גְּאֻלָּה שִׁזְיוּצָא
מִחֲשֻכּוֹת לְאֹרֶךְ:

בח' שלמות
הקדושה הוא
בהכנעה'
שמבין פחיתת
ערכו ועבודתו

'פקוד יפקוד'
רובו ליציאה
מב' בחינות
הקטנות

וְזֶהוּ 'פִקְדוֹת יִפְקְדוּ אֱלֹהִים אֶתְכֶם' (שְׁמוֹת יג,
יט)^ה, שְׁנֵי פִקְדוֹת, פִּקְדוֹת קְדָמָא
הִינּוּ בְּחִינַת יְצִיאָה מִחֲשֻכּוֹת א' לְהִיּוֹת לוֹ
בְּחִינַת י"ג בְּחִינַת אֶחָד לְהִבִּין אַחְדוֹת ה'
כַּנִּל, וּפְקִידָה שְׁנִיָּה בְּחִינַת יְצִיאָה מִחֲשֻכּוֹת
קְטָנוֹת ב' לְהִיּוֹת לוֹ בְּחִינַת עֲשָׂרִים בְּחִינַת
כ' בְּחִינַת הַכְּנַעֲנִי הַנִּל:

בחינות י"ג וכ'
נקראים 'עיינין'
שעל ידם יכול
לראות אור ה'
שבתורה

וּב' בְּחִינּוֹת אֵלוּ נִקְרָאִים בְּחִינַת עֵינִין,
שֵׁישׁ לוֹ עֵינִים לְרֹאוֹת בְּחִינּוֹת אֹרֶךְ
הַנִּל. וְזֶהוּ מְרָמֵז בְּפִסּוּק (תְּהִלִּים קיט, יח)
'גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מַתּוֹרֶתְךָ וְגוֹ',
פְּרוּשׁ שְׁדוּד הַמְּלָךְ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם הַתְּפִלָּל
שֵׁישִׁיג בְּשְׁלֵמוֹת ב' בְּחִינּוֹת הַנִּל י"ג וְכ'
כַּנִּל עוֹלָה גִימְטְרִיא 'גַּל', וְעַל יְדֵי ב'

ציונים ומקורות

ושפל רוח שוברים קליפות עמלק'. ד. ראה
זוה"ק ח"א כט. 'ולא אית בכולהו לטייא כעמלק
דאיהו חיויא בישא אל אחר'. וע"ע ברית כהונת
עולם מאמר הסתר אסתיר פי"ה: 'קליפת עמלק'
שהוא מספר 'אל אחר' כמ"ש האר"י זלה"ה.
ה. 'ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע
השביע את בני ישראל לאמר פקוד פקוד אלהים
אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם'.

א. 'ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים
דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלהים
פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה'.
ב. עיין שערי גן עדן שער האותיות אות כ' פ"א
ד"א. ג. ראה במ"ר יג, ג: 'גאות אדם' (משלי כט,
כג) זה עמלק שנתגאה על הקב"ה בחירופיו
וגידופיו. וע"ע קהילת יעקב ערך דור: 'עמלק'
גימטריא 'רם' קליפות גאות, ועל ידי עונה דכא

בְּחִינֹת אֱלוֹ יְכוֹל לְרֹאוֹת בְּעֵינֵי הַשָּׁכֵל שְׁלוֹ אֹר ה' שְׁבִתוֹרָה:

ביציאת מצרים השיגו רק בחי' 'אחד' ובחי' כ' עדיין לא השיגו

וְזֶה שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל (סנהדרין צא:)' 'שֶׁר' לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא 'יִשְׂרָאֵל' כַּנִּלְ, הֵינּוּ כְּשֶׁיֵּצְאוּ מִמִּצְרַיִם יֵצְאוּ מִתַּחֲלָה מִבְּחִינַת חֲשֻׁכוֹת הָא' לְהִשְׁיֵג בְּחִינַת 'אֶחָד' בְּלִבָּד, אֲבָל לְבַחֲינָה הַב' בְּחִינַת כ' עַדִּין לֹא הִשְׁיִגוּ, וְלִכֵּן נֶאֱמַר 'יִשְׂרָאֵל' לְעֵתִיד, הֵינּוּ שֶׁעַדִּין לֹא הָיָה שְׁלֵמוֹת עַד שֶׁאַחַר כֵּן יִהְיֶה בְּשֵׁלֵמוֹת וְלִזְהַר הַשְּׁתוֹקֵקוֹ יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁיֵג גַּם בְּחִינָה הַב' כַּנִּלְ:

'הים' רובו שהיו בשלמות הקדושה בבחי' הא' הנקראת ה'

וְזֶהוּ שֶׁאֶמַר הַפְּתוּב 'וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַּבְשָׁה בְּתוֹךְ 'הַיָּם'. הֵינּוּ כִּי בְּחִינָה הָא' נִקְרָא ה"א, וּבְחִינָה הַשְּׁנִיָּת נִקְרָא בְּחִינַת וַא"ו בְּחִינַת דְּבָקוֹת בַּה"ו. וּכְשֶׁהוּא עַדִּין בְּבַחֲינָה הַנִּלְ כְּשֶׁהוּא בְּשֵׁלֵמוֹת הַקְּדוּשָׁה, וְאֵין דְּבָר שֶׁבְּקְדוּשָׁה פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה", לִכֵּן נֶעֱשֶׂה מִן ה' חֲמִשִּׁים, בְּחִינַת יָם', וְזֶהוּ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַּבְשָׁה בְּתוֹךְ 'הַיָּם' לְרַמֵּז שֶׁנֶּעֱשֶׂה מִן ה' יָם', שֶׁהֵיוּ בְּשֵׁלֵמוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל בְּחִינָה א' כַּנִּלְ. רַק לְבַחֲינָה הַב' בְּחִינַת כ' הַנִּלְ עַדִּין לֹא הִשְׁיִגוּ וְהָיָה בָהֶם עַדִּין בְּחִינַת גְּסוֹת הָרוּחַ בְּחִינַת עֲמָלֵק בְּחִינַת אֶל אַחַר:

וְזֶהוּ וְיִהְיֶה בְּשֵׁלֵחַ פְּרַעֲה אֶת הָעָם', הֵינּוּ שֶׁנִּשְׁלַח מִן מִסְפַּר 'פְּרַעֲה' וְנַחֲסָר מִמֶּנּוּ מִסְפַּר 'הָעָם', וְנִשְׁאַר מִסְפַּר 'עֲמָלֵק' בְּחִינַת גְּסוֹת הָרוּחַ, שֶׁהֵיוּ סְבוּרִים שֶׁכָּבַר הִשְׁיִגוּ כָּל שְׁלֵמוֹת הַקְּדוּשָׁה וּקְרוּבִים הָמָּה לַה', לִכֵּן וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים וְגו' כִּי קְרוּב הוּא וְגו', פְּרוּשׁ כִּינּוּן שֶׁהָמָּה קְרוּבִים בְּעֵינֵיהֶם לְבַחֲינַת קְדוּשָׁה כַּנִּלְ וְהָיָה לָהֶם גְּסוֹת הָרוּחַ לִכֵּן הִכְרַחוּ לְלַכֵּת דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר וּלְקַבֵּל הַתּוֹרָה עַל הַר סִינַי, שֶׁתִּפְסַק זְהֻמַּתָּן בְּחִינַת עֲמָלֵק, וְיִגִּיעוּ לְבַחֲינַת כ' בְּחִינַת הַכְּנַעֲנִי וְעֵנּוּהָ בְּאֶמֶת: וַיֵּלֶךְ יְדֵי זֶה נִתְּנָה לָהֶם הַתּוֹרָה עֲשֻׁרֹת הַדְּבָרוֹת 'תִּרְ"ךְ' אוֹתִיּוֹת, בְּחִינַת מִסְפַּר עֲשָׂרִים שֶׁהוּא כָּף 'כְּתִר', שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת כָּף שֶׁהָיָה לָהֶם זָכוּ לְבַחֲינַת כ' 'כְּתִר' תּוֹרָה:

כיון שישראל סברו שהגיעו לשלמות והיו בגסות הוצרכו ללכת במדבר ולקבל התורה

ע"י הענוה בחי' כ' זכו לבחי' כ' כתר תורה

וּמִרְמֹז בַּפְּסוּק וְיִהְיֶה בְּשֵׁלֵחַ פְּרַעֲה אֶת הָעָם וְלֹא רָאִשֵׁי תְבוֹת ה"ו, לְרַמֵּז עַל הַנִּלְ, שֶׁלְּבַחֲינַת ה"א הִשְׁיִגוּ אֲבָל לְבַחֲינַת וַא"ו לֹא הִשְׁיִגוּ עַד קְבִלַת הַתּוֹרָה כַּנִּלְ אֲזַי הִשְׁיִגוּ בְּחִינַת הַקְּדוּשָׁה בְּשֵׁלֵמוֹת. אִךְ כָּבַר הָיָה בְּכַחַם לְלַכֵּת דֶּרֶךְ אֶת דֶּרֶגָּא וְלִהְיוֹת דְּכָף לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, וּכְמֵאֵמַר הַפְּתוּב (שמות ג, יב) 'בְּהוֹצִיאָךְ

קודם קבלת השיגו בחי' ה' והיה בכוחם להודיך אך לא השיגו שלמות בחי' ו'

ציונים ומקורות

זוה"ק ח"א נב: 'בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני אתעבר מנייהו זוהמא דהאי חיויא, דהא כדין ביטול יצר הרע הוה מעלמא, ודחו ליה מנייהו'. י. עיין תיקו"ז ו. וע"ע עבודת הקודש חלק סתרי תורה פל"ה: 'והנה המאור העליון מקור ההויה הוא העיקר והשורש לכל ההויות, כי בו היו גנוזים וממנו נאצלו ובו תר"ך מאורות כמנין כת"ר, וכנגדן תר"ך אותיות בעשרת הדברות אשר משם נאצלת התורה העליונה הכוללת תרי"ג מצוות וכנגדן מסתעפות ויוצאות מעשרת הדברות'.

1. 'תניא אמר רבי מאיר מנין לתחיית המתים מן התורה, שנאמר 'אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה', שר לא נאמר אלא 'ישיר', מכאן לתחיית המתים מן התורה'. וראה תנחומא צו ז: 'אמר רבי עקיבא כל מי שאומר שירה בעוה"ז זוכה לומר שירה לעוה"ב שנאמר 'אז ישיר משה', אז שר לא נאמר אלא 'אז ישיר' הוי כל מי שאומר שירה בעוה"ז זוכה לומר שירה לעוה"ב'. ז. עיין תיקו"ז צט. ח. עיין ברכות כא: זוה"ק ח"א כד. ט. ראה שבת קמו. 'ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן'. וראה עוד

את העם וגו' תעבדון את' וגו' יא. לזה נרמז 'בשלח פרעה את העם ולא נחם' וגו', כי לא היו עדין בשלמות בפעל. אמן כן יהי רצון:

עוד יש לפרש. שלכאורה אין לפסוק הזה באור, כי בודאי אם יהיה רחוק יותר יש לחוש שמאימת הדרך שהוא רב 'ינחם' כו'. ועוד שחששה זו רחוקה מאד, כי היתכן שפמה נסים ראו ישראל במצרים, איך שהכו מצרים בעשור מפות, והקדוש ברוך הוא הוציאם ביד חזקה, ועכשו יפחדו מאימת שום מלחמה עד שיכרחו לשוב מצרימה חלילה ושלא יבטחו בה'. וגם, אפלו אם ירצו לשוב, הלא ביד ה' הם שלא ינחם לשוב:

אלא הענין הוא 'כרחם אב על בנים' כו"ב. וכמשל אב שיש לו בן חביב עד שיש לו געגועים עליו, בודאי האב משמרו מכל נזק ופגם, שלא יבא עליו אפלו שום חשש נזק, אפלו חששה רחוקה, וכל זה מאהבתו אותו וקרבת לבו לבנו. כן ה' אלהינו יתברך, מאהבתו יתברך את בני ישראל, ורצונו לשמר אותנו מכל חטא ועון ומחשבה

צ"ב החשש הרחוק שישראל יחמו לשוב למצרים

הש"ת מאהבתו לבני חשש מפגם המחשבה לשוב למצרים

זרה, על כן חשש' פן ינחם העם' אפלו רק במחשבה לבד^י, ויהיה חטא, אפלו שלא ישובו כי לא יתן לאל ידם, אף על פי כן יפגמו במחשבה, על כן לא נחם אלהים כו' כי קרוב הוא, פרוש כי קרוב ה' לנו^י על כן חשש אפלו חששה רחוקה כזו 'פן ינחם' כו' ויפגמו במחשבה:

ויסעו מספת ויחנו באתם בקצה המדבר. וה' הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה. ולכאורה הוא פלא, הלא עקר העננים היו בהליכתן ולא בחנינתן, וכך הנה ליה למימר, 'ויסעו מספת וה' הלך לפניהם' וגו' ואחר כך 'ויחנו באתם':

אף יש לומר, דהנה עקר עבדות ה' לעבד אותו יתברך בכחינת אהבה ויראה עלאה, בגין דאיהו רב ושלטי עקרא ושרשא דכל עלמין^ט, ויכסף וישתוקק לדבק את עצמו במקור החיים מחי החיים ברוך הוא, כענין שנאמר (דברים י, כ) 'ובו תדבק'^ט, וכענין שנאמר (שה"ש ח, ו) 'שימני כחותם על לבך'^י. והוא דבקות ה' האמתית, שידבק ויקשר את עצמו להשם

פלא שאחרי זכירת חנייתם הזכיר העננים שעיקרם בהליכה

עיקר העבודה באהבה ויראה וישתוקק לדבק במקור החיים בלא הפסק

◆ **ציונים ומקורות** ◆

דאתמר (דניאל ד, לב) 'וכל דיירי ארעא כלא חשיבין'. טז. עיין רמב"ן דברים יא, כב ד"ה ולדבקה בו: 'ויתכן שתכלול הדביקה לומר, שתהיה זוכר השם ואהבתו תמיד, לא תפרד מחשבתך ממנו בלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, עד שיהיו דבריו עם בני אדם בפיו ובלשונו, ולבו איננו עמהם, אבל הוא לפני ה'. ויתכן באנשי המעלה הזאת שתהיה נפשם גם בחייהם צרורה בצרור החיים, כי הם בעצמם מעון לשכינה, כאשר רמו בעל ספר הכוזרי'. יז. ראה אבן

יא. 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה'. יב. תהלים קג, יג. יג. ראה רש"י שם: 'ש'פן ינחם' יחשבו מחשבה על שיצאו ויתנו לב לשוב'. יד. ע"ע אגרא דכלה פר' בשלח: "כי קרוב הוא' כביכול הש"ת קרוב אלינו ואינו מתנהג עמנו כמו האדון עם עבדו רק כמו האב עם בנו'. טו. ראה זוה"ק ח"א יא: 'יראה דאיהי עיקרא, למידחל בר נש למאריה בגין דאיהו רב ושלטי עיקרא ושרשא דכל עלמין, וכולא קמיה כלא חשיבין, כמה